

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему: «Графіка у творчості сучасних митців Прикарпаття»

виконала: студентка II курсу
денної форми навчання
спеціальності 023 «Образотворче
мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»

Бобко А. В.

Керівник: канд. мистецтвознавства,
доцент Кузенко П. Я.

Рецензент: канд. мистецтвознавства,
доцент Чмелик І.В.

Івано-Франківськ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
РОЗДІЛ 2. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ГРАФІКИ НА ПРИКАРПАТТІ.....	15
2.1 Розвиток мистецтва графіки в Галичині кінця ХІХ поч. ХХ ст.	15
2.2 Розвиток графіки у творчості митців Прикарпаття 50-80-х рр. ХХ ст.	24
РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГРАФІКИ У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ МИТЦІВ ПРИКАРПАТТЯ	34
3.1 Розвиток ліногравюри у творчості сучасних митців Прикарпаття.....	34
3.2 Пастель як техніка графіки у творчих пошуках сучасних художників Івано-Франківщини.....	47
3.3 Особливості літографії та офорту у сучасному мистецтві Прикарпаття.....	59
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	71
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Мистецтво графіки набуло великого розвитку у творчості сучасних митців Прикарпаття. Воно поєднує традиційні мистецькі мотиви регіону з новітніми техніками та концепціями. Художники Івано-Франківщини активно переосмислюють народні традиції, адаптуючи їх до сучасного мистецького контексту. Це дозволяє зберігати національну самобутність, водночас інтегруючи нові художні течії.

Крім того, графіка Прикарпаття демонструє багатогранність стилів - від класичних технік до експериментальних цифрових рішень. Вона відображає культурну спадщину регіону, зокрема через використання орнаментальних мотивів, фольклорних сюжетів та символіки. Це робить її важливим елементом українського мистецтва, що заслуговує на глибоке дослідження.

Незважаючи на великий розвиток графіки на Прикарпатті у сучасній науці бракує ґрунтовного дослідження яке б комплексно висвітлило різні аспекти цього явища у сучасних умовах, що і зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження – розглянути особливості розвитку сучасної графіки Прикарпаття як важливого явища національного мистецтва.

Відносно мети дослідження поставлені наступні **завдання**:

- опрацювати наукові дослідження по темі магістерської роботи;
- простежити культурно-історичні передумови розвитку сучасної графіки на Прикарпатті;
- проаналізувати розвиток ліногравюри у творчості сучасних митців Прикарпаття;
- розглянути пастель як техніку графіки у творчих пошуках сучасних художників Івано-Франківщини;
- висвітлити особливості літографії та офорту у сучасному мистецтві Прикарпаття.

Об'єктом дослідження є розвиток графіки на Прикарпатті.

Предметом дослідження є особливості розвитку графіки у творчості сучасних митців Прикарпаття.

Територіальні межі дослідження охоплюють межі Івано-Франківщини.

Хронологічні межі дослідження в основному охоплюють період кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст.

Методи дослідження. Відповідно до поставлених завдань використовувалися такі методи дослідження: опису – при зборі та первинній науковій обробці матеріалу; аналізу – для глибокого вивчення напрямів різних видів мистецтва; історичний – для визначення ключових етапів розвитку графіки на Прикарпатті з кінця ХХ ст. до поч. ХХІ ст; узагальнення – для формування цілісного уявлення про розвиток графіки на Прикарпатті досліджуваного періоду; системності – для висвітлення творчої діяльності митців-графіків як невід’ємної частини національного українського мистецтва; порівняння – для аналізу окремих соціокультурних явищ, включаючи мистецькі прояви, з виявлення їх подібностей і відмінностей.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше комплексно досліджується розвиток графіки у творчості сучасних митців Прикарпаття. У науковий обіг введена низка маловідомих творів мистецтва.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її матеріали можуть бути використані для викладання курсу історії українського мистецтва, а також при створенні монографій, підготовці каталогів, посібників, методичних матеріалів тощо.

Обсяг та структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Основний зміст викладено на 70 сторінках.

РОЗДІЛ І. ІСТОРИОГРАФІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ.

До вивчення мистецького життя Прикарпаття другої половини ХХ — початку ХХІ століття зверталось багато науковців, письменників, журналістів. У своїх публікаціях вони досліджували життєвий і творчий шлях митців, аналізували їхні роботи, висвітлювали культурні події та мистецькі процеси регіону. Особливу увагу приділяли розвитку графічного мистецтва, яке, зберігаючи традиційні мотиви, водночас активно інтегрувало сучасні техніки та концепції.

У 2011 році у Віснику Львівської національної академії мистецтв. Вип. 22. вийшла стаття Василя Семенюка «Інспірації фольклорних мотивів у графічній творчості Ярослави Музики та Олени Кульчицької». В цій статті йде мова про те що, Олена Кульчицька — видатна українська художниця, графік, етнограф та педагог. Вона зробила значний внесок у розвиток українського мистецтва, особливо в галузі графіки та книжкової ілюстрації. Її творчість охоплює широкий спектр жанрів, включаючи історичну тематику, народне мистецтво та релігійні мотиви. Кульчицька була першою жінкою-художницею в Галичині, яка здобула визнання завдяки своїм роботам у техніці деревориту та ліногравюри. Вона активно досліджувала українську культуру та традиції, що знайшло відображення у її мистецьких творах. [68]

У статті Іванни Матковської «Олекса Новаківський: Невідомі сторінки навчання і життя з архівних матеріалів Краківської академії мистецтв» яка вийшла у щорічному журналі «Художня культура. Актуальні проблеми» випуску 19, частина 1 у 2023 році висвітлюються невідомі сторінки навчання та життя Олекси Новаківського, зокрема його освітня діяльність у Краківській академії мистецтв. Досліджено архівні документи, що розкривають період його навчання з 1892 по 1904 рік, а також його участь у виставках у Кракові та Варшаві. Також у статті вперше введено до наукового обігу свідоцтва Новаківського про навчання, нагороди та медалі, які він

отримав під час навчання. Загалом, стаття підкреслює важливість навчання та виставкової діяльності у Кракові для формування митця.[49]

У публікації М.З. Осадца «Міський краєвид у творчому доробку художників Івано-Франківщини початку ХХ століття: традиційність та ідентичність» розглядається авторська манера Ярослава Пстрака—його підхід до міського краєвиду та використання композиційних принципів. Художник зображував місто через складні ракурси та домінуючі архітектурні форми, передаючи ритм міських дахів, куполів і веж. Його робота характеризується охристо-зеленою теплою гамою, що надає зображенням особливий характер. [56]

Окрім архітектурних краєвидів, Пстрак створював документальні листівки з міськими сценами, які відображали культурне життя та етнічний склад міста. Він також відтворював народні типи Гуцульщини, передаючи традиційні ритуали, звичаї та святкування у своїх художніх листівках. Його роботи на різдвяну та великодню тематику стали джерелом дослідження етнографічної спадщини регіону. [56]

У віснику Львівської національної академії мистецтв. Вип. 41. 2019 розміщена стаття Івана Мельника «Роль українського народного орнаменту в графіці модерну: теоретичний і прикладний аспекти» у якій йдеться про творчість І.Труша, зокрема ідентифікація та атрибуція його картин. Автор аналізує проблеми фальсифікації робіт митця, що стало актуальним через велику кількість підробок, які з'явилися ще за його життя. Також досліджується роль Труша як майстра пейзажного жанру, його внесок у розвиток українського імпресіонізму та особливості його художньої манери. У статті згадується, що його творчість постійно перебуває в центрі уваги мистецтвознавців, музейників та колекціонерів. [50]

У статті Віктора Михалевича «Сатирична графіка художників Пресової квартири УСС – О. Курилеса та О. Сорохтея» 2020 р. розглядається сатирична графіка Осипа Сорохтея та його творчість у Пресовій квартирі

Українських Січових Стрільців. Дослідження аналізує його карикатури та шаржі, які мали не лише історичну, а й високу художню цінність. Особливістю його стилю була статичність образів, точний контур та глибокий психологізм у портретах. На відміну від інших художників, Сорохтей використовував гостру сатиру та гротескні елементи у своїх роботах. [52]

Стаття «Козацька тематика у творчості Антона Манастирського у контексті художнього життя України» Козловської Є. А. 2010 року присвячена аналізу творчості Антона Манастирського—українського художника, значна частина робіт якого зображує козацьку тематику. У дослідженні розглядається еволюція трактування образів козаків у його мистецтві та їхнє місце в художньому житті України. [33]

У статті «Євген Сагайдачний — патріот, графік, визначна мистецька особистість» авторка Марія Іванчук висвітлює життєвий і творчий шлях українського художника-графіка Євгена Сагайдачного. Основні акценти зроблено на: патріотичній позиції митця, його участі в національно-культурному русі; мистецькій спадщині, зокрема графічних роботах, які відображають українську історію, побут і духовність; визнанні серед сучасників, науковців і мистецтвознавців, які підкреслюють його внесок у розвиток українського образотворчого мистецтва. [32]

У науковому дослідженні Ірини Максимлюк «Екслібриси Івана Пантелюка з колекції краєзнавця Ярослава Овчаренка» здійснено аналіз книжкових знаків косівського гравера Івана Пантелюка, що зберігаються в приватній колекції краєзнавця Ярослава Овчаренка, яка охоплює близько 900 екслібрисів і 200 станкових гравюр та листівок. Роботи Пантелюка репрезентують фольклорно-декоративний напрям української графіки 1960-х років, який проявився також у мистецтві Івано-Франківщини. У статті розглянуто стилістичні особливості, технічні прийоми та тематичну

спрямованість його книжкових знаків, а також внесок митця в розвиток графічного мистецтва регіону. [44]

У публікації «Свято неба й землі» Євгена Сверстюка здійснено глибокий аналіз життєвого шляху та мистецької діяльності Опанаса Заливахи — видатного українського художника і в'язня совісті, представника покоління шістдесятників. Автор акцентує увагу на драматичних обставинах його життя, зумовлених репресіями радянського режиму, а також на формуванні його творчої позиції. Спадщина Заливахи розглядається крізь призму його вільнодумства, внутрішньої сили та громадянської мужності. [65]

Стаття «Графіка з елегійним настроєм» Ірини Чмелик присвячена творчості українського художника-графіка Степана Каспрука. У ній розглядається: пейзажна графіка митця, що передає красу української природи — особливо Карпат і рідного краю; елегійний настрій його творів, який поєднує ліричність, спокій і глибоку емоційність. Художня мова Каспрука — стримана, але виразна, з увагою до деталей, фактури та світлотіні. [82]

Енциклопедична стаття «Деркач Ігор Миколайович» Л. М. Гутник присвячена Ігорю Миколайовичу Деркачу — українському графіку, живописцю та краєзнавцю, який зробив вагомий внесок у мистецтво Прикарпаття. Ця публікація є частиною «Енциклопедії сучасної України» і висвітлює значущу роль художника в розвитку української графіки, музейної справи та збереженні культурної спадщини Прикарпаття. [25]

Публікація Анатолія Звіжинського «Володимир Гуменний – живопис, графіка, міфологія» розповідає про творчість українського художника Володимира Гуменного, зосереджуючись на його живописі, графіці та міфологічних образах. У матеріалі висвітлюється: стиль митця — поєднання експресії, символізму та глибокої філософської наповненості; міфологічні мотиви — образи з української міфології, народних вірувань, архетипів, які

формують унікальну художню мову; тематика творів — внутрішній світ людини, духовні пошуки, зв'язок із природою та культурною спадщиною; техніка і композиція — складні багат шарові образи, насичені деталями, що створюють глибокий емоційний ефект. Стаття також порушує питання ідентичності, пам'яті та ролі мистецтва у формуванні національного світогляду. [29]

У статті Ірини Максимлюк «Педагогічна діяльність художника-графіка Петра Прокопів (Івано-Франківськ)» досліджено педагогічну та мистецьку діяльність Петра Прокопів, зокрема його вагомий внесок у формування івано-франківської школи графіки. Особливу увагу приділено львівському етапу творчості художника, де проаналізовано його засоби художньої виразності, композиційні рішення, техніку виконання, стильові риси та тематичну спрямованість графічних творів. Окремо розглянуто методику викладання спецкурсу «Графіка» на кафедрі образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. У статті також проаналізовано стилістичні особливості робіт його учнів, згадано найуспішніших студентів і випускників, які продовжують справу наставника. Підкреслено високий рівень навчального процесу, що проявляється у виставковій активності творчої молоді, та окреслено важливу роль Петра Прокопів у вихованні нового покоління професійних художників. [45]

Новина Юлії Март «В Івано-Франківську художник Богдан Губаль презентував живописні роботи у техніці пастель. Відео» про виставку творів художника Богдана Губаля, яка відбулася в Музеї мистецтв Прикарпаття в Івано-Франківську. У сюжеті розповідається про: творчість Богдана Губаля — графіка, живопис, сакральне мистецтво; експозицію виставки, яка охоплює різні періоди його творчого шляху; коментарі митця, де він ділиться своїм баченням мистецтва та джерелами натхнення. Матеріал підкреслює

значення виставки для культурного життя регіону та популяризації українського мистецтва. [48]

У статті «Мистецький універсалізм Олега Чуйка» Оксана Мельник розповідається про художника, його творчий шлях, техніки та джерела натхнення. Автор акцентує увагу на виставці митця під назвою «Вікно у літо», яка відбулася в Українському національному музеї в Чикаго. Основною технікою художника є розпис по шовку, що дозволяє створювати яскраві, емоційно насичені образи. Олег Чуйко поєднує у своїй творчості живопис, графіку, дизайн і наукову діяльність. Він також є автором кількох книг, присвячених сакральному мистецтву та архітектурі Галичини. У статті підкреслюється, що художник вважає універсалізм необхідною рисою сучасного митця, а натхнення черпає з природи, людей і процесу самої творчості. Його роботи вирізняються глибиною змісту, символізмом і тонким відчуттям кольору. [51]

Людмила Стражник у статті «Перші десять: як митці відобразили життя з початку Незалежності» висвітлила мистецьке осмислення періоду 1991–2001 років — часу становлення незалежної України. У публікації згадуються конкретні імена митців, які стали знаковими для цього десятиліття, а також коротко описуються їхні роботи. Цей матеріал — своєрідна ретроспектива, яка показує, як мистецтво стало дзеркалом суспільних процесів у перші роки незалежності. [71]

Альбом «Художники Івано-Франківщини» (2002) під упорядкуванням Богдана Губалія — це ґрунтовне ілюстроване видання, присвячене творчості митців Прикарпаття у різних видах образотворчого мистецтва. Структура альбому це: малярство, графіка, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво, архітектура. Альбом містить велику кількість кольорових і чорно-білих ілюстрацій. Кожен розділ супроводжується короткими біографічними довідками про авторів та описами їхніх робіт. Видання має високу мистецьку та довідкову цінність, особливо для дослідників українського мистецтва,

краєзнавців, студентів і викладачів. Тому воно є важливим джерелом для вивчення регіонального мистецтва України. [81]

Володимир Лукань у статті «Творчість як доля (Марія Корпанюк)» розповідає про життєвий і творчий шлях прикарпатської художниці Марії Корпанюк. Автор висвітлює її діяльність у галузі декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема кераміки, живопису та графіки. Значна увага приділяється її педагогічній роботі, адже Марія Корпанюк є викладачкою, яка передає свої знання та любов до мистецтва молодому поколінню. У публікації підкреслюється, що творчість для мисткині — це не просто професія, а життєве покликання. Її роботи вирізняються глибоким національним змістом, емоційністю та витонченістю. Автор статті також згадує про участь художниці у виставках, її внесок у розвиток мистецької освіти та культурного життя Івано-Франківщини. [42]

У статті «Натхнення – в обличчях» Наталія Ясинська розповідає про творчий шлях українського художника Андрія Шабуніна та його персональну виставку, присвячену 60-річчю митця. Також йдеться про творчий підхід художника і його роботи. Ця стаття — не просто біографія, а глибоке занурення в світ митця, який через обличчя передає історію, емоції та національну ідентичність. [85]

Енциклопедична стаття Євгена Барана «Костюк Ірина Юріївна» присвячена українській художниці, графіку та поетесі – Ірині Костюк. В публікації розповідається про основні твори художниці та її діяльність. Також у статті є ілюстративний матеріал. Стаття охоплює не лише творчий доробок, а й її педагогічну та наукову діяльність. [4]

У цьому дослідженні методологія відіграє ключову роль у формуванні змісту роботи. Вона об'єднує всі дослідницькі прийоми, що дають змогу отримати більш точні й обґрунтовані дані про досліджувані явища.

Структурна основа роботи базується на використанні загальноприйнятих методів наукового пізнання, серед яких емпіричні методи — спостереження,

опис та порівняння; теоретичні — пояснення, аналіз, синтез і узагальнення; а також історичний метод.

Метод спостереження – це науковий метод дослідження, який полягає в цілеспрямованому, систематичному та планомірному сприйнятті об'єкта для отримання знань про його поведінку. За допомогою цього методу мені вдалося фіксувати особливості художніх творів, стилістичні тенденції, а також техніки митців регіону. Також спостерігала за виставками художніх робіт митців.

Метод опису – це фіксація засобами мови відомостей про об'єкт. Він допомагає мені фіксувати характеристики предмета дослідження без втручання чи змін. Я використала цей метод для опису художніх творів, зосереджуючись на їхніх зовнішніх ознаках, композиції, тематиці, образній системі та мовних засобах. Такий підхід дозволив мені об'єктивно зафіксувати спостережувані риси твору, не вдаючись до інтерпретацій чи оцінок. Метод опису став основою для подальшого аналізу, оскільки забезпечив чітке уявлення про структуру та зміст досліджуваного матеріалу.

Метод аналізу – це метод наукового дослідження, який полягає у розкладанні складного явища на його складові частини для глибшого розуміння. Цей метод допомагає виявити закономірності, зв'язки та структуру досліджуваного предмета. За допомогою цього методу я розклала твори на окремі елементи, виявила вплив історичних та культурних факторів на розвиток графіки, аналізувала джерела та літературу для підтвердження своїх висновків.

Метод порівняння – це науковий підхід, який дозволяє зіставляти явища, об'єкти чи процеси, щоб виявити подібності та відмінності між ними. За допомогою цього методу я порівняла творчість різних митців та визначила спільні риси, порівняла матеріали та методи створення графічних робіт, виявила вплив історичних та культурних факторів на розвиток графіки.

Історичний метод – це науковий підхід, який дозволяє досліджувати

явища, об'єкти чи процеси в їхньому розвитку. Він допомагає виявити закономірності, простежити зв'язки та зрозуміти як певні події вплинули на сучасний стан речей. За допомогою цього методу мені вдалося виявити вплив історичних подій на творчість митців, проаналізувати розвиток стилів і технік у різні періоди, порівняти графічні роботи різних епох та визначити тенденції, використати мистецькі статті, художні роботи тощо.

Метод інтерв'ю з художником – це якісний метод збору інформації, який передбачає безпосередню розмову з респондентом для отримання глибших знань про його досвід, погляд та творчість. За допомогою цього методу мені вдалося додати особистий аспект, адже моє дослідження стане автентичнішим і глибшим, отримати унікальні інсайти в якому художник розповів про свої творчі процеси, джерела натхнення та творчість.

У процесі підготовки магістерської роботи активно залучалися джерела різного типу: краєзнавча література, праці з мистецтвознавства та культурології, а також наочні матеріали — фотографії, репродукції та інші візуальні свідчення досліджуваного періоду.

Суттєвим джерелом інформації для написання магістерської роботи стали електронні ресурси, зокрема інтернет-сайти. Також у Івано-Франківську було здійснено наукові візити до Івано-Франківської обласної універсально наукової бібліотеки ім. І. Франка та бібліотеки Навчально-наукового Інституту мистецтв.

У межах дослідницької роботи було також відвідано приватну майстерню художника Петра Прокопіва. Автор ознайомив з його багатограним творчим доробком, представленим у техніці ліногравюра. Під час особистої розмови митець поділився особливостями власного творчого процесу та баченням мистецтва.

Цінним досвідом стало відвідання виставки: «10 художників: живопис, графіка, скульптура» в приміщенні Музею мистецтв Прикарпаття; "Тіні та світло" в Музеї історії Галича; виставка з нагоди 90-річного ювілею

художника і графіка Степана Каспрука в Музеї мистецтв Прикарпаття; "Великодня", "НЮ", у виставковій залі Івано-Франківської обласної організації Національної спілки художників України. Представлені твори вражали різноманіттям технік і художніх рішень. Під час відкриття вдалося поспілкуватися з митцями.

У роботі також використано електронні ресурси — сайти Івано-Франківської обласної організації Національної спілки художників України, особисті сторінки митців, платформи приватних галерей. Ці джерела, присвячені переважно мистецтву графіки. Вони надали цінну інформацію про творчість художників Прикарпаття, особливо у формуванні ілюстративного матеріалу.

Аналізуючи широкий спектр літератури можна стверджувати, що мистецьке життя Івано-Франківщини досліджувалося багатьма авторами. Письменники й журналісти описували життєвий і творчий шлях митців регіону. На сучасному етапі вивчення культури та мистецтва Прикарпаття активно продовжується молодими дослідниками.

РОЗДІЛ II. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ГРАФІКИ НА ПРИКАРПАТТІ

2.1 Розвиток мистецтва графіки в Галичині кінця XIX поч. XX ст.

Графічне мистецтво Галичини кінця XIX – початку XX століття розвивалося під впливом соціальних, культурних та політичних змін. Особливу роль відігравала сатирична графіка, яка відображала суспільні настрої та трансформації шляхетського середовища. У цей період графіка активно використовувалася в книжковому оформленні, плакатах, періодичних виданнях та карикатурі. Важливим аспектом було поєднання українських, польських, австрійських та загальноєвропейських художніх традицій.

Серед митців графіки в Галичині кінця XIX поч. XX ст. можна виділити таких: О. Кульчицька, О. Новаківський, Я. Пстрак, І. Труш, Осип Сорохтей, Антон Манастирський.

Олена Кульчицька — видатна українська художниця, яка зробила значний внесок у розвиток графічного мистецтва. Її творчість охоплює станкову графіку, книжкову ілюстрацію, екслібриси та декоративне мистецтво. Вона активно працювала у техніках лінориту, ксилографії, офорту та акватинти, створюючи глибокі, символічні образи.[35] Була педагогом, яка отримала звання Народного художника УРСР у 1956 році. Освіту здобувала у Львові, де спочатку навчалася в навчальному закладі при монастирі Сакраменток, а згодом продовжила мистецьку освіту в Художньо-промисловій школі та приватних студіях С. Батовського-Качора і Р. Братковського. Пізніше долучилася до реалістичної студії художників у Львові, а в 1907 році завершила навчання в Академії мистецтв у Відні.[37]

Першу персональну виставку Кульчицька провела у Львові в 1909 році. Її мистецька спадщина охоплює жанрові картини, пейзажі, натюрморти та ілюстрації. Значний вплив на її творчість мали народні мотиви та національна тематика, що знайшло відображення в роботах, таких як

«Жнива», «Діти зі свічками» та «На прощу». У 1912 році художниця вперше представила свої твори на українській виставці в Києві, що стало важливим етапом у її кар'єрі.[37]

Робота «Церква» зображує сільську сцену з будинком та церквою на задньому плані. Будинок має солом'яний дах, а церква—куполоподібний дах із хрестом на вершині. На передньому плані видно дерева та дорогу. Графіка виконана в чорно-білих тонах, що надає їй старовинного вигляду. У верхньому правому куті є підпис художника у вигляді літери «К» в квадраті. (Рис.2.1.1.)

Олена Кульчицька у своїй графіці часто зверталася до теми війни, відображаючи її не лише як трагедію, а й як боротьбу за національну гідність. Військові мотиви простежуються у її роботах, що охоплюють періоди Першої та Другої світових воєн. Вона зображала історичні події, народний спротив та героїзм українців у боротьбі за незалежність. У графіці Кульчицької війна постає через символіку героїзму, народного спротиву та історичної пам'яті. Вона використовувала образи воїнів, козаків, народних месників, а також алегоричні сцени, що передавали дух боротьби. Графічні аркуші містять складну композицію, глибокий зміст та майстерне використання технік, таких як офорт, лінорит, дереворит. Її роботи залишаються актуальними і сьогодні, коли Україна знову переживає воєнні випробування. Вони нагадують про історичну боротьбу українського народу та його прагнення до свободи.[53]

Художниця зробила значний внесок у розвиток української книжкової графіки у Львові. Вона системно працювала над формуванням стилю, поєднуючи традиційні елементи українського мистецтва з сучасними графічними прийомами. Художниця прагнула до гармонійного оформлення книги як цілісного мистецького об'єкта, де всі складові — оздоба, малюнок, обкладинка та ілюстрації — були взаємопов'язані. [41]

Однією з найважливіших робіт її раннього періоду стала серія ілюстрацій до видань «Нашим найменшим» (1915–1917), що включала 37 випусків із 608 графічними аркушами. Окрім цього, Кульчицька оформляла «Народну читанку» (1916), книги Василя Стефаника (1917), «Зоряний хлопчик» О. Вайліда (1920), «Першу читанку» (1920) та «Другу читанку» (1923). У 1918–1921 роках вона створила масштабний цикл ілюстрацій до «Української народної міфології» Володимира Гнатюка, хоча видання так і не було опубліковане. [41]

Олена Кульчицька приділяла значну увагу графіці, оскільки її можна було швидко створювати та розповсюджувати. Вона здобула мистецьку освіту у Львівській художньо-промисловій школі, а згодом навчалася у Віденській художньо-промисловій школі при Академії мистецтв (1903–1908). Протягом 30 років викладала у Перемишлі, наголошуючи на важливості рисунка в навчальному процесі. [55]

Кульчицька працювала в різних художніх техніках, активно використовувала орнаментальні мотиви в оформленні книжок та екслібрисів. Її каталог екслібрисів, виданий у 1959 році, містить 60 робіт, виконаних у техніках туш-перо, ліногравюри, деревориту, офорту та акварелі. Перший екслібрис — автоекслібрис із краєвидом (1906–1907). [55]

Серед її знакових робіт — екслібрис для школи ім. Т. Шевченка у Володимирі-Волинському (1917), де учень пише на дошці слова «В своїй хаті своя правда, і сила і воля». (Рис. 2.1.2.) У 1920 році вона створила екслібрис для Савини Сидорович, зобразивши вчительку з букварем, яку оточують діти. [55]

Кульчицька майстерно поєднувала народну символіку та модерністські елементи. Її ранній автоекслібрис (1906) вражає декоративністю та стилістичною витонченістю. В екслібрисі для бібліотеки Івана Крип'якевича вона зобразила короля Данила з мечем, що спирається на напівзруйновану Холмську вежу, наповнюючи композицію символізмом. [55]

Відіграв ключову роль у розвитку мистецької освіти Галичини також і Олекса Новаківський, поєднуючи художню та педагогічну діяльність. Він увійшов в історію як засновник власної школи малярства (1923–1935), яка стала важливим осередком для талановитої української молоді. [14]

Олекса Новаківський був видатним українським художником, відомим своєю емоційною експресією та сміливими образними рішеннями. Його творчість уособлює тип художника-візіонера, сформованого на зламі століть, який створював масштабні полотна з глибоким суспільно-патріотичним та філософським змістом. (Рис. 2.1.3.) У своїх роботах він прагнув передати драматизм історії українського народу, його героїчну боротьбу та національні ідеали. [72]

На початку ХХ століття мистецька школа Олекси Новаківського у Львові стала вагомим осередком культурного та освітнього життя українців Галичини. Заснована 1923 року за підтримки митрополита Андрея Шептицького, школа діяла до 1933 року і виховала понад 90 талановитих художників, серед яких – С. Гординський, М. Мороз, Г. Смольський. [36]

Олекса Новаківський, вихованець Краківської академії, поєднував у творчості українські традиції з європейськими мистецькими течіями (модерн, символізм, імпресіонізм, експресіонізм). Після переїзду до Львова у 1913 році, він активно впливав на місцеве мистецьке середовище, спонукаючи молодь до експериментів. [36]

У контексті жорсткої політики полонізації, школа стала альтернативою польськомовним навчальним закладам, які ускладнювали доступ українців до освіти. Вона функціонувала на високому академічному рівні – тут викладали знані діячі культури, а сам Новаківський був не лише викладачем, а й духовним наставником. [36]

Окрім технічної підготовки, значна увага приділялася вихованню національної свідомості. Учнів заохочували досліджувати народне мистецтво та класичні зразки європейської культури. [36]

Школа, відкрита у Львові для незаможних українців, мала національне значення, сприяючи формуванню професійної художньої освіти. Навчальна програма передбачала поглиблене вивчення мистецьких дисциплін, а викладачами були відомі фахівці, серед яких митрополит Андрей Шептицький, Олекса Новаківський, Осип Курилас, Стефан Балей, Іван Раковський та Євген Нагірний. [14]

Щорічні звітні виставки студентських робіт, що проводилися з 1926 року в Академічному домі у Львові, мали значну популярність серед галичан, хоча викликали невдоволення у польських колах. Учні організовували ці виставки після літньої плерерної практики на Гуцульщині (с. Космач), а згодом вони проходили у Коломиї, Станиславові, Дрогобичі, Стрию, Тернополі та Бережанах, сприяючи популяризації галицького мистецтва та національних мотивів у творчості. [14]

Визначним живописцем і графіком з Прикарпаття є Ярослав Пстрак, знаний своєю самобутністю. Після навчання в Мюнхенській академії (1899), він повернувся до Львова, де здобув популярність як портретист і ілюстратор. У 1900–1905 роках працював у сатиричному двотижневику «Комар», для якого створив колонтитул і понад 30 ілюстрацій лише у 1900 році. Його графіка висвітлювала соціальні теми та побут простих людей, зокрема у творах «Даремна надія», «До Канади», «Хлібороб», «Галичина на Паризькій виставці». [43]

Мешкаючи на Гуцульщині, Пстрак співпрацював з коломиїськими виданнями: оформив часопис «Зоря» і проілюстрував твори С. Руданського, Т. Яницького, В. Залуквича. Його ілюстрації відзначалися глибоким розумінням народного гумору та життя. [43]

Творчий метод Ярослава Пстрака, випускника Мюнхенської академії мистецтв, зберігає певну консервативність у трактуванні пейзажу. Його стиль поєднує реалізм із впливом мюнхенського історизму та елементами імпресіонізму в передачі кольору. Водночас у його роботах простежується

романтизм, що проявляється у виборі тематики та загальному настрої творів. [56] Ярослав Пстрак був талановитим українським графіком, який працював у жанрах ілюстрації, книжкової графіки та художньої листівки. [63]

Художник приділяв особливу увагу деталізації архітектурних елементів, зберігаючи стриманість і лаконічність композиції. У його міських краєвидах домінують чіткі ритми дахів, куполів, церковних веж та декоративних елементів фасадів. Колористична гама витримана в теплих охристо-зелених тонах із виразними акцентами куполів, неба та рослинності. Живописне нюансування тіней і рефлексів додає роботам глибини та настроєвості. [56]

Основними напрямками його графічної творчості були: ілюстрація, художні листівки та сатирична графіка. Пстрак створював ілюстрації до творів класиків української та світової літератури, зокрема Івана Франка, Миколи Гоголя та Антона Крушельницького. Він активно працював у жанрі художньої листівки, створивши понад сотню робіт, які відображали архітектурні краєвиди Львова, етнографічні сцени з життя гуцулів та народні традиції. Також Пстрак співпрацював із гумористично-сатиричними журналами, створюючи карикатури та ілюстрації, що відображали соціальні та політичні реалії того часу. [63]

Його графічні роботи вирізняються деталізованістю, точністю композиції та глибоким розумінням національної культури. (Рис. 2.1.4.) Він поєднував реалістичний стиль із елементами романтизму та модерну, що зробило його творчість впізнаваною та значущою для українського мистецтва. [63]

Художні листівки Пстрака також передають атмосферу міського життя, відображаючи архітектурний образ міста та його етнічне розмаїття. Окрім міських мотивів, він створив серію етнографічних листівок із зображенням народних типів Гуцульщини, де з любов'ю передав образи простих людей. Його роботи, натхненні народними традиціями, звичаями та міфологічними

мотивами, стали важливим джерелом дослідження культурної спадщини Покуття й Гуцульщини. [56]

На початку ХХ століття у творчості Пстрака простежується вплив новітніх мистецьких тенденцій, що прийшли через європейські художні академії та закордонні студії. Водночас він зумів зберегти місцеву самобутність, поєднуючи модерні течії з традиційним українським мистецтвом. [56]

Наступним про кого буде йти мова так це про Івана Труша. Він відомий насамперед як живописець-імпресіоніст, але його графічна діяльність також заслуговує на увагу. Активно працював у жанрі рисунка, створюючи ескізи до своїх живописних робіт, а також ілюстрації для мистецьких видань. [76]

Основними напрямками графічної творчості Труша є рисунки та ескізи, книжкова графіка та художні листівки. Художник використовував графічні техніки для підготовки композицій до своїх живописних полотен. Його рисунки вирізняються точністю ліній, динамікою та глибоким психологізмом. Він співпрацював із Науковим товариством імені Шевченка у Львові, виконуючи мистецькі роботи, зокрема портрети видатних діячів. У його доробку також є і серія художніх листівок, що передають атмосферу українського побуту та природи. Труш поєднував реалістичний стиль із імпресіоністичними елементами, що зробило його графічні роботи виразними та емоційно насиченими. [76]

Один із видатних новаторів у сфері образотворчого мистецтва — Осип Сорохтей. Під час навчання в Краківській академії красних мистецтв (1911–1920) він опинився в центрі загальноєвропейського процесу художнього оновлення. Багато творів митця вирізняються образно-композиційною структурою, властивою наївному мистецтву, що підтверджує його приналежність до кола професійних художників першої третини ХХ століття, які свідомо розвивали примітивістичну манеру. [46]

Серед основних напрямів графічної творчості Осипа Сорохтея можна виділити: портретну, сатиричну та книжкову графіку, а також міські та етнографічні мотиви. Він створював експресивні графічні портрети видатних українських діячів, зокрема Тараса Шевченка, Івана Франка, Соломії Крушельницької та інших. Його роботи вирізняються глибоким психологізмом і динамікою ліній. (Рис. 2.1.5.) Сорохтей активно співпрацював із сатиричними журналами, створюючи карикатури, що висміювали соціальні та політичні проблеми того часу. Його сатиричні роботи мали гострий характер і відзначалися майстерним володінням технікою рисунка. Він ілюстрував книги, використовуючи виразні графічні прийоми, що поєднували реалістичність із символізмом. У його графічних роботах часто зустрічаються сцени міського життя, а також етнографічні сюжети, що передають атмосферу Гуцульщини та Покуття. Графічна манера вирізняється експресією, точністю деталей та глибоким змістом. (Рис. 2.1.6.) Сорохтей залишив значний слід в українському мистецтві, поєднуючи традиційні мотиви з модерністськими тенденціями. [70]

Також Осип-Роман Сорохтей відомий не лише як обдарований митець, а й як висококваліфікований педагог, який з великим успіхом передавав молоді Галичини знання з образотворчого мистецтва. Він прищеплював учням любов до рідного краю, повагу до національних традицій і зацікавлення світовою культурою. Важливою складовою його викладання було вміння навчити створювати власноруч красиві, екологічно безпечні та практичні вироби, що гармонійно поєднували естетику й функціональність. [15]

Ще одним із митців є Антон Монастирський. Це український художник, графік та ілюстратор, який зробив значний внесок у розвиток книжкової графіки та мистецтва ілюстрації. Основними напрямками його графічної творчості: книжкова графіка та ілюстрація, дитяча ілюстрація, графічні портрети та етнографічні мотиви та сакральна графіка. Монастирський активно працював у галузі книжкової графіки, створюючи ілюстрації до

українських видань. (Рис. 2.1.7.) Він співпрацював із львівськими видавництвами, оформлював букварі, читанки, народні казки та оповідання. Його роботи вирізняються детальністю, точністю композиції та глибоким розумінням національної культури.[47] Одним із улюблених жанрів митця була дитяча ілюстрація. Він створив сотні малюнків, зокрема для серії «Шкільна бібліотека», що виходила у Львові у 1920-х роках. Його ілюстрації мали освітній характер, допомагали дітям краще засвоювати матеріал та знайомитися з українською культурою. [1] У своїх графічних роботах Монастирський часто звертався до народної тематики, зображуючи селян, гуцулів, ремісників та історичних постатей. Його портрети відзначаються глибоким психологізмом та увагою до деталей.³ Художник також працював у сфері церковного мистецтва, створюючи ікони та ілюстрації для релігійних видань. Його графічні роботи для церковних книг поєднували традиційні мотиви з модерністськими елементами. [39]

Антон Монастирський залишив значний слід в українському мистецтві, поєднуючи традиційні мотиви з новітніми мистецькими тенденціями. Його графічна спадщина є важливою частиною української художньої культури, а його роботи зберігаються у музеях Львова, Києва та Полтави. [1]

У висновку можна сказати, що розвиток мистецтва графіки в Галичині кінця XIX – початку XX століття був тісно пов'язаний із загальним національно-культурним піднесенням, що охопило цей регіон. У цей період графіка стала важливим засобом художнього висловлення, відображаючи як традиційні мотиви, так і нові тенденції європейського мистецтва. Серед визначних митців цього часу варто відзначити Олену Кульчицьку, яка активно працювала в техніці гравюри та книжкової графіки, створюючи роботи, що поєднували народні мотиви з модерністськими елементами. Осип Новаківський та Іван Труш внесли значний вклад у розвиток графічного мистецтва, зокрема через експериментування з кольором та світлотінню. Ярослав Пстрак відзначався майстерністю в ілюстрації та карикатурі, а Осип

Сорохтей та Антон Манастирський розвивали жанрову графіку, зосереджуючись на соціальних та історичних темах. Загалом, графіка Галичини цього періоду стала важливим елементом українського мистецтва, поєднуючи традиції народного мистецтва з новими художніми пошуками. Вона сприяла формуванню національної ідентичності та залишила значний слід у культурному просторі України.

2.2 Розвиток графіки у творчості митців Прикарпаття 50-80-х рр. ХХ ст.

Графічне мистецтво Прикарпаття другої половини ХХ століття є важливою складовою української художньої традиції, що поєднує національні стилістичні особливості з загальноєвропейськими тенденціями. Період 1950–1980-х років ознаменувався активним розвитком графічних технік, зокрема лінориту, деревориту та офорту, що стали основою творчості багатьох митців регіону.

У цей час художники прагнули віднайти нові форми вираження, відмовляючись від ілюзорного простору на користь площинності та експресивної лінії. Важливу роль у формуванні графічної школи Прикарпаття відіграли майстерні та творчі об'єднання, що сприяли обміну ідеями та вдосконаленню технічних прийомів.

Дослідження розвитку графіки у творчості митців Прикарпаття дозволяє глибше зрозуміти художні процеси цього періоду, їхню взаємодію з загальноукраїнськими та світовими тенденціями, а також визначити внесок регіональних митців у формування національної графічної традиції.

Одним із митців чия творчість суттєво вплинула на мистецький розвиток Прикарпаття є Євген Якович Сагайдачний. Це український художник, графік, скульптор, театральний декоратор, педагог та етнограф. Він відіграв важливу роль у розвитку українського мистецтва, особливо в галузі графіки та книжкової ілюстрації. [64; 32]

Сагайдачний працював у різних техніках, включаючи гравюру та книжкову графіку. Його стиль вирізняється лаконічністю форми, експресивністю лінії та глибоким зв'язком із національними традиціями. Він активно використовував мотиви гуцульського життя, що знайшло відображення у його акварелях та графічних роботах, таких як: «На базарі» (1949), «З Соколівки до Яворова» (1951), «Квіти бараболі» (1952), «Зимовий базар» (1954), «Дорога на Пістинь» (1957), «Околиця Косова» (1960). [64]

Сагайдачний був не лише митцем, а й педагогом, який передавав свої знання молодому поколінню. Він викладав у Косівському училищі прикладного мистецтва, де сприяв розвитку графічних технік серед студентів. [64] Його творчість поєднує авангардні пошуки з традиційними українськими мотивами, що робить його важливою фігурою в історії української графіки.

Наступним важливим представником є Іван Григорович Пантелюк - український графік, різьбяр, поет і публіцист, який зробив значний внесок у розвиток екслібрису та книжкової графіки. Він активно працював у жанрі екслібрису, створивши тисячі книжкових знаків, які експонувалися у Франції, Канаді, Польщі, США та Німеччині. [60]

Його роботи вирізняються гуцульськими орнаментами, тонкою деталізацією та глибоким символізмом. Основними напрямками творчості Івана Пантелюка є книжковий знак, графічні композиції та історична тематика. Його екслібриси відзначаються традиційними гуцульськими мотивами. (Рис. 2.2.8.) Він поєднував народне мистецтво з модерністськими тенденціями. А у своїх роботах відображав культурну спадщину Гуцульщини. [59]

Пантелюк був не лише митцем, а й дослідником, який популяризував гуцульське мистецтво. (Рис. 2.2.9.) Його творчість залишається важливою частиною української графічної традиції. [59]

Перейдемо до митця, який також відіграв значну роль. Микола Романович Варення (1917–2001) — український художник, графік і педагог, який зробив значний внесок у розвиток мистецтва Прикарпаття. Варення працював у жанрі станкової графіки, історичного живопису, портрету та пейзажу. Його графічні роботи вирізняються реалістичним стилем, глибокою деталізацією та увагою до історичних подій. Основними напрямками в яких працював Микола Варення були: історична тематика, пейзажна графіка та ліногравюра. У своїх графічних серіях він звертався до подій української історії та народного життя. (Рис. 2.2.10.) Також митець створював роботи, що передавали атмосферу Карпат та Прикарпаття. Серед його відомих робіт це такі ліногравюри: «Обід чабанів» (1970), серія «Нафтовики Долини» (1967), «Історія Гуцульщини». [11]

Варення був не лише митцем, а й педагогом, викладав у Косівському училищі прикладного мистецтва та Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. Його роботи зберігаються в Національному художньому музеї України, Закарпатському та Івано-Франківському художніх музеях, а також у Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського в Коломиї. Окрім України, твори художника знаходяться в музеях і приватних колекціях Польщі, Чехії, Канади, США, Великої Британії та інших країнах. [10]

Розглянемо ще одного представника Опаса Заливаха. Опанас Іванович Заливаха (1925–2007) — український художник, графік, правозахисник і один із найяскравіших представників мистецького руху шістдесятників. Його творчість поєднує експресивну графіку, символізм та національну ідентичність. [27]

Заливаха працював у жанрі станкової графіки, книжкової ілюстрації та монументального мистецтва. Його графічні роботи вирізняються гострою соціальною тематикою, лаконічною композицією та глибоким філософським змістом. Основні напрямки творчості: історична та національна тематика,

портретна графіка та експериментальні техніки. Його роботи часто відображають боротьбу українського народу за свободу. (Рис. 2.2.11.) Він створював виразні образи діячів культури та історії. А також використовував ліногравюру, офорт та монотипію для досягнення особливої виразності. [28]

Відомі графічні роботи: «Гнівний Тарас» (1960-ті) – ліногравюра, що передає силу та рішучість Тараса Шевченка, «Оранта» (1960-ті) – поєднання оргаліту, олії та фольги, що символізує духовну силу, «Мати» (1980) – різьблення по дереву, що відображає материнську жертвність. [28]

Заливаха був не лише митцем, а й активним борцем за українську культуру. Його творчість довгий час була під забороною, але після здобуття незалежності України він отримав Шевченківську премію (1995) за внесок у мистецтво. [12]

Наступним важливим представником є Іван Лобода. Це український живописець, графік, педагог, який працював у жанрах історичного живопису, батального жанру, пейзажу та портрету.

Основними напрямками є історична тематика, портретна та пейзажна графіки. Іван Лобода створював картини, присвячені українським діячам та подіям. Також працював над образами видатних особистостей і передавав атмосферу Карпат та Прикарпаття. [40]

Відомі роботи художника: «Космацькі килимарниці» (1960), «Тарас Шевченко на Україні» (1964), «Гуцульське весілля» (1970), «Олекса Довбуш» (1972), «Іван Франко і Микола Лисенко» (1981), «Шевченко над Дніпром» (1987). [40]

Також Лобода був членом Спілки радянських художників України з 1962 року та отримав звання Заслуженого художника УРСР у 1976 році. Його творчість мала значний вплив на розвиток мистецтва Прикарпаття. [40]

Перейдемо до митця, який зробив значний внесок у розвиток мистецтва Прикарпаття – Михайла Фіголя. Це український живописець, графік, мистецтвознавець і педагог. [79]

Фіголь активно працював у жанрі пейзажної графіки, історичного живопису та монументального мистецтва. Його графічні роботи вирізняються глибокою деталізацією, експресивною лінією та увагою до історичних і культурних мотивів. Основні напрямки творчості це: історична тематика, пейзажна та монументальна графіки. (Рис. 2.2.12.) У своїх графічних серіях він звертався до української історії та народного життя. (Рис. 2.2.13.) Він створював роботи, що передавали атмосферу Карпат та Прикарпаття. Працював над мозаїчними розписами, зокрема у кінотеатрі «Космос» в Івано-Франківську. Відомі графічні роботи: «Галич 1221 року» – історична композиція, що передає дух епохи, «Олекса Довбуш» – графічний портрет легендарного ватажка, «Захар Беркут» – епічне зображення боротьби українців. [79]

Михайло Фіголь був не лише митцем, а й педагогом, викладав у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. Був завідувачем кафедри образотворчого мистецтва. Його творчість мала значний вплив на розвиток графічного мистецтва регіону. [80]

Розглянемо ще одного представника – Олександра Коровая. Олександр Олександрович Коровай (нар. 1959) — український художник, графік і педагог, який працює у галузях станкового та монументального живопису, графіки у романтичному стилі. [34]

Коровай активно використовує символіку, міфологічні мотиви та історичні алюзії у своїх роботах. Його графіка вирізняється глибокою філософською концепцією, що поєднує традиційні українські образи з сучасними мистецькими пошуками. Роботи художника часто містять містичні та символічні елементи. Також він звертається до української культурної спадщини. У своїй творчості використовує акварель, пастель та змішані техніки. [34]

Відомі графічні роботи: «Містерії Довбушевого каменя» (2009, акварель), «Цвіт папороті» (2012, пастель) (Рис. 2.2.14.), «Зоряне намисто»

(2013), Цикл «Камені» (1994). Коровай є членом Спілки художників України та Клубу українських митців. Його роботи експонуються у Львівському палаці мистецтв, Хмельницькому та Полтавському художніх музеях. [34]

Наступним митцем, про якого йтиметься, є Геннадій Гриценко. Геннадій Гриценко — український художник-графік і монументаліст, який належить до покоління шістдесятників. Його творчість поєднує реалістичний стиль із глибокими культурологічними та історичними мотивами. [20]

Гриценко активно працював у жанрах портретної, історичної та побутової графіки. Його роботи вирізняються деталізацією, динамікою композиції та глибоким символізмом. У своїх графічних серіях він звертався до образів українського козацтва. Створював виразні образи діячів культури та історії, і працював над великими композиціями, що передавали дух епохи. Відомі графічні роботи: «Козацька дума» – серія графічних робіт, присвячених історії козацтва, «Жінка-мати» – ретроспективна виставка, присвячена жіночим образам у мистецтві, «Карпатські мотиви» – графічні роботи, що передають атмосферу гірського краю. [62]

Геннадій Гриценко був не лише митцем, а й дослідником української етнографії та археології. Його творчість залишається важливою частиною українського мистецтва, зберігаючи традиції реалістичного художнього образу. [20]

Також варто звернути увагу і на творчість Остапа Гнатюка. Остап Романович Гнатюк (1933–2004) — український художник-графік, який працював у жанрах станкової графіки, монументального мистецтва та декоративного живопису. Гнатюк активно використовував ліногравюру, глиномонотипію та акварель, поєднуючи традиційні народні мотиви з сучасними мистецькими пошуками. Його роботи вирізняються декоративністю, експресивною лінією та глибоким зв'язком із фольклором. [18] Його творчість залишається важливою частиною мистецької спадщини

Прикарпаття, поєднуючи традиційні українські образи з новаторськими техніками. (Рис. 2.2.15.)

Основні напрямки: історична тематика – серія «Легенди про Олексу Довбуша» (1972) передає дух народного епосу, пейзажна графіка – серія «Пори року в Карпатах» (1971, монотипія) демонструє красу гірського краю, монументальна графіка – мозаїчні роботи «Опришки» (1989) та «Дівчина і козак» (1991) відображають історичні мотиви. Гнатюк був членом Спілки радянських художників України з 1965 року. [18] Його творчість залишається важливою частиною мистецької спадщини Прикарпаття, поєднуючи традиційні українські образи з новаторськими техніками.

Наступним важливим представником є Степан Каспрук. Степан Каспрук — український художник-графік, який зробив значний внесок у мистецтво Прикарпаття. Його творчість поєднує класичні та кольорові ліногравюри, офорт, ксилографію, акватинту та літографію. [82]

Каспрук активно працював над пейзажною графікою, відображаючи красу рідної землі. Його роботи вирізняються увагою до деталей, ліричним настроєм та глибоким зв'язком із природою. Часто зображав міські та сільські пейзажі, річки, дороги, гори. (Рис. 2.2.16.) У його графіці можна знайти алюзії на давні вірування та культурні традиції. (Рис. 2.2.17.) Робота «Чаклун» демонструє містичні мотиви та архаїчні образи. [82]

Каспрук був не лише митцем, а й громадським діячем, який займався дослідженням історичних злочинів радянської влади та сприяв створенню Музею визвольної боротьби в Івано-Франківську. [82]

Перейдемо до митця, який зробив вагомий внесок у мистецтво Прикарпаття. Ігор Деркач — український художник-графік. Займався станковим живописом і графікою, працюючи в історичному, побутовому та портретному жанрах, а також створював пейзажі й натюрморти. [26] Його роботи вирізняються точністю лінії, глибокою деталізацією та символічним змістом. (Рис. 2.2.18.) Він активно використовував офорт, літографію та

акватинту у своїх графічних серіях. Створював ілюстрації до історичних та літературних творів. Особливо цікавився мистецтвом книжкового знаку, розробляючи графічні композиції для бібліотек та колекціонерів. Працював над образами діячів культури та історії. [25]

Деркач активно підтримував розвиток графічних технік у Прикарпатті, його роботи експонувалися на регіональних виставках. Він залишив помітний слід у сфері друкованої графіки, сприяючи популяризації екслібрису та книжкової ілюстрації в Україні. [25] Його роботи зберігаються в Національному художньому музеї України, Закарпатському та Івано-Франківському художніх музеях, а також у Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського в Коломиї (три роботи). Окрім України, твори художника знаходяться в музеях і приватних колекціях Польщі, Чехії, Канади, США, Великої Британії та інших країнах. [26]

Розглянемо ще одного представника Григорія Михнюка. Григорій Дмитрович Михнюк (нар. 29 березня 1944) — український художник, графік, педагог і поет, який зробив значний внесок у мистецтво Прикарпаття. [73;74]

Михнюк активно працював у жанрах пейзажної графіки, портрету та монументального мистецтва. Його роботи вирізняються глибокою деталізацією, експресивною лінією та увагою до історичних і культурних мотивів. У роботах художника часто зустрічаються краєвиди рідного села Павлівка та Карпатських хребтів. Він творював образи земляків, передаючи їхню індивідуальність та характер. Працював над великими композиціями, що передавали дух епохи. Відомі графічні роботи: «Композиція» (2002), «Гуцулка» (2014), «Тарас Кукуляк» (2015), «Петро Франко» (2016). Михнюк багато років працював у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника, де заслужив повагу колег і студентів. [73;74]

Наступним художником про кого буде йти мова – Микола Павлюк. Микола Павлюк (1953–2016) — український художник, графік і скульптор, який зробив значний внесок у мистецтво Прикарпаття. [58]

Павлюк працював у різних техніках, включаючи акварель, офорт та лінорит. Його графічні роботи вирізняються глибокою символікою, експресивною лінією та увагою до історичних і культурних мотивів. (Рис. 2.2.19.) У своїх графічних серіях він звертався до української історії, народних традицій та культурної спадщини. Створював роботи, що передавали атмосферу Карпат та Прикарпаття та поєднував класичні методи з сучасними підходами до графічного мистецтва. Павлюк був не лише митцем, а й педагогом, який викладав у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. [58] Його творчість мала значний вплив на розвиток графічного мистецтва регіону.

Узагальнюючи розвиток графіки у творчості митців Прикарпаття 50-80-Х рр. ХХ ст. можна сказати що, творчість Євгена Сагайдачного, Івана Пантелюка, Миколи Варення, Опанаса Заливахи, Михайла Фіголя, Олександра Коровая, Івана Лободи, Геннадія Гриценка, Степана Каспрука, Ігоря Деркача, Остапа Гнатюка, Григорія Михнюка та Миколи Павлюка формує багатогранну панораму графічного мистецтва Прикарпаття другої половини ХХ — початку ХХІ століття. Ці митці працювали у різних техніках — від ліногравюри, офорту, акватинти до монотипії, пастелі та книжкової ілюстрації. Їхні стилі варіюються від реалістичного до символічного, декоративного, експресивного й навіть містичного. Основні спільні риси:

- Глибокий зв'язок із українською історією та фольклором — образи Олексі Довбуша, Тараса Шевченка, гуцульських легенд, козацької доби.
- Пейзажна ліричність — Карпати, річки, села, архітектура як простір духовного буття.

-Портретна виразність — увага до індивідуальності, характеру, внутрішнього світу людини.

-Мистецький спротив — у творчості Заливахи та Гриценка простежується естетика опору, пошук свободи через образ.

-Технічна майстерність і новаторство — кожен із них експериментував із формою, фактурою, композицією.

Ці художники не лише творили, а й виховували нові покоління, формували локальну мистецьку школу, зберігали пам'ять і водночас відкривали нові горизонти. Їхня графіка — це візуальна хроніка української душі, де поєднуються біль, краса, боротьба і мрія.

РОЗДІЛ III. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГРАФІКИ У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ МИТЦІВ ПРИКАРПАТТЯ

3.1. Розвиток ліногравюри у творчості сучасних митців Прикарпаття

Друкована графіка на Прикарпатті розвивалась як важливий напрям мистецтва, поєднуючи традиції народного декоративного мистецтва з сучасними техніками та ідеями. Вона стала засобом самовираження митців і збереження культурної ідентичності регіону.

Ліногравюра — це техніка друкованої графіки, при якій зображення створюється шляхом вирізання малюнка на лінолеумі, а потім друкується на папері. Вона є однією з найпоширеніших технік друкованої графіки сьогодні, особливо серед початківців і в освітніх закладах. Її популярність пояснюється простотою, доступністю матеріалів і можливістю досягати виразних художніх ефектів.

Одним із провідних художників, які зробили значний внесок у розвиток друкованої графіки, а саме ліногравюри, є Петро Прокопів. Петро Прокопів — український художник-монументаліст, графік і майстер екслібрису, який відіграв ключову роль у формуванні візуального образу Івано-Франківська. Народився 1947 року в селі Камінне. [61, ст.2]

Знайомство з художнім ремеслом здобув у родинному середовищі — від батька, який працював столяром і мав тонке відчуття форми та матеріалу. Його мистецький шлях розпочався в Івано-Франківському художньому училищі, де він уперше зіткнувся з академічною основою образотворчого мистецтва. Згодом продовжив навчання у Львівському училищі прикладного мистецтва ім. І. Труша, яке стало важливим етапом у формуванні його стилю. Там він опанував принципи монументального й декоративного мистецтва, а також познайомився з провідними педагогами та художниками, представниками української мистецької школи. [17]

Після завершення навчання в художньому училищі, молодий митець продовжив свій творчий шлях на Івано-Франківському художньому

комбінаті, де здобув практичний досвід у різних видах образотворчого мистецтва. Робота в цьому середовищі сприяла глибшому розумінню технік живопису, графіки та монументального мистецтва, а також дала змогу долучитися до реальних художніх проєктів. Згодом він вступив на художньо-графічний факультет Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефаника, де продовжив формування власного стилю та світогляду. Навчання в інституті стало важливим етапом у його професійному становленні, адже тут він мав змогу працювати з досвідченими викладачами та переймати традиції українського монументального мистецтва.

Значний вплив на його творчість справили львівські митці — Роман і Маргіт Сельські, Григорій Смольський та інші, які були носіями глибокої художньої культури, поєднуючи класичну школу з модерністськими пошуками. Їхній приклад надихнув молодого художника на пошук власної виразної мови, де поєднуються декоративність, символізм і глибока національна основа.

Творчість Петра Прокопіва — це не просто мистецька практика, а глибоке осмислення національної ідентичності через візуальну мову. Його роботи сприймаються як щирі, емоційно насичені образи, що поєднують декоративну стилізацію з символічною глибиною. Вони не лише передають естетичні якості, а й розкривають культурну пам'ять, закладену в українських традиціях. Митець активно використовує елементи народної орнаментики, образи з фольклору та історичні архетипи, які трансформує у сучасні композиції. Такі твори, як «Козак Мамай», демонструють не лише технічну майстерність, а й здатність художника втілювати національні символи у нових пластичних формах. Його живопис і графіка — це своєрідний діалог між минулим і сучасністю, де кожен штрих має значення. Через декоративну мову, колористику та композиційну структуру він створює твори, що резонують із глядачем на рівні емоцій і національного самоусвідомлення.

У творчості Петра Прокопіва особливе місце займають графічні серії «Україніка» та «Шевченкіана», які є візуальним втіленням його глибокого зв'язку з національною культурою та історичною пам'яттю. Через алегоричні образи — зокрема постать козака на коні — митець прагне передати красу України, силу її духу та героїзм молодого покоління. Його графіка вирізняється експресивністю, емоційною напругою та глибоким особистим переживанням. Прокопів не просто ілюструє ідеї — він проживає їх у кожному штриху, створюючи твори, що резонують із глядачем на рівні інтуїції. В його роботах відчутна внутрішня свобода, автономність художнього мислення, здатність поєднувати символізм із пластичною виразністю. [7, ст. 88]

Серія «Шевченкіана» — це не лише вшанування постаті Тараса Шевченка, а й спроба осмислити його духовну спадщину через сучасну графічну мову. Прокопів переосмислює шевченківські мотиви, вкладаючи в них нову емоційну енергію, що поєднує історичну глибину з особистим баченням митця. Його роботи — це не просто зображення, а візуальні роздуми про національну ідентичність, про зв'язок поколінь, про красу й силу українського характеру. Вони демонструють, як графіка може бути не лише технікою, а й засобом глибокого культурного самовираження. [7, ст. 88]

Портретний жанр займає важливе місце у творчості Петра Прокопіва, адже саме через нього митець найповніше розкриває характер, внутрішній світ і духовну глибину зображуваних особистостей. Його портрети — це не просто фіксація зовнішності, а спроба проникнути в сутність людини, передати її енергію, настрій, життєвий досвід. (Рис. 3.1.20.) Прокопів працює з різноманітними моделями, кожна з яких стає джерелом нового художнього пошуку. Його графічна мова вирізняється лаконічністю, точністю лінії та виразністю композиції. (Рис. 3.1.22.) У порівнянні з іншими графіками, він демонструє особливу чутливість до фактури, ритму та пластики образу, що надає його портретам глибини й емоційної напруги. [7, ст. 88]

Прокопів не наслідує чужі стилі, а формує власну художню систему, де кожен портрет — це результат тонкого спостереження, психологічного аналізу та естетичного узагальнення. Його роботи мають інтелектуальне наповнення, вони не лише зображують, а й розповідають, ведуть діалог із глядачем. Завдяки поєднанню технічної майстерності та глибокого внутрішнього бачення, портрети Прокопіва набувають особливої сили — вони стають візуальними метафорами людської присутності, пам'яті й культурного контексту. [7, ст. 88]

У післявоєнний період радянського мистецтва особливого значення набув жанр естампу — друкованої графіки, яка стала найрізноманітнішою та найпоширенішою формою художнього висловлювання. Попри нерівномірний розвиток технік у різних регіонах, саме естамп поступово зайняв провідне місце в творчій практиці багатьох українських графіків. Його жанрова гнучкість і тематичне багатство вимагали від митців не лише майстерності, а й глибокого осмислення композиції та трансформації матеріалу. У творчості Петра Прокопіва естамп став засобом глибокого емоційного висловлювання. Його роботи — «Зустріч» (1971), «Ангел» (1980), «Триптих “Різдво Христове”» (1991), «Колядники» (1991), «Серія “Троїсті музики”» (1993), тощо — демонструють поєднання національної символіки, декоративної стилізації та експресивної графічної мови. Кожна композиція — це не просто зображення, а візуальна метафора, що передає духовну напругу, культурну пам'ять і внутрішній ритм українського буття. У пізніших роботах художника простежується перехід від монохромної стриманості до багатошарових, кольорових композицій. (Рис. 3.1.19) Серії «Три грації» (1997), «Серія Купальниці» (1997), «Серія Писанкові мотиви» (2000), «Берегиня» (2000), «Яблуня» (2004), «Весна» (2004) — це приклади того, як традиційні форми українського народного мистецтва, зокрема орнаментика, іконопис та фольклор, інтегруються в сучасну графіку. Вони

збагачують її новими сенсами, кольоровими рішеннями та пластичними ритмами. [61]

Прокопів не просто використовує традицію — він її переосмислює, адаптує до сучасного художнього мислення, створюючи твори, що поєднують декоративну експресію з глибоким національним змістом. Його графіка — це автономна форма візуального мислення, де кожен елемент має символічну вагу, а композиція — внутрішню логіку, що веде глядача до розуміння культурної сутності образу. [17]

Твори Петра Прокопівка прикрашають громадські будівлі в Івано-Франківську, Бурштині, Калуші, Незвиську, Ворохті, тощо. А також музеї та приватні колекції, зокрема Музей мистецтв Прикарпаття, музеї Тараса Шевченка в Києві та Каневі, а також Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття. Прокопів — учасник понад 80 виставок в Україні та за кордоном, представлений у Міжнародній енциклопедії екслібриса (Португалія). [61, ст. 2] Нещодавно брав участь у виставці «Ню» до дня художника у спілці художників де представив свої роботи, зокрема гравюра на пластику.

Як педагог, він викладав рисунок, живопис і графіку, був доцентом кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації Прикарпатського університету. Активно долучався до мистецького життя регіону, був членом правління та секретарем Івано-Франківської організації НСХУ. Є заслуженим діячем мистецтв України (2017), лауреат премії ім. Ярослава Лукавецького. Його творчість поєднує глибоку національну ідентичність, декоративну експресію та символічне мислення, що робить його одним із визначних митців Прикарпаття. [61,ст. 2]

Як зазначає художниця Оксана Мельничук, Прокопів — один із тих рідкісних митців, хто вміє не лише створювати, а й передавати енергію творчості іншим. Його роботи — це приклад того, як національна традиція

може бути не лише збережена, а й переосмислена в сучасному контексті, зберігаючи свою силу, гідність і красу. [61,ст. 4-5]

Особливої уваги заслуговує нова робота Петра Прокопіва «Казкова мелодія – II» 2025. (Рис. 3.1.23.) У цій роботі художник продовжує свою візуальну симфонію, де графіка стає музикою, а лінії — нотами внутрішнього звучання. «Казкова мелодія – II» — це не просто композиція, а стан душі, зафіксований у ритмічному танці форм, символів і тіней. Чорно-біла гама лінориту створює ефект камерної сцени, де кожен елемент — як інструмент у оркестрі. Тут немає зайвого: кожен штрих — продуманий, кожна площа — вивірена. Візуальна мова твору поєднує декоративність з глибокою емоційністю, що є характерною рисою пізнього стилю митця. У центрі композиції — фігура дівчини, що втілює саму ідею гармонії. Навколо — орнаментальні мотиви, стилізовані рослини, які створюють ефект звукового простору. Вони не просто заповнюють фон — вони звучать, пульсують, ведуть глядача крізь настрої і ритм. Робота демонструє високу майстерність у балансуванні між реальним і умовним, між фольклорним і модерним. Петро Прокопів тут — не лише графік, а й композитор образів, який вміє перетворити лінорит на візуальну поезію.

Петро Прокопів — це митець, який поєднав глибоку національну ідентичність із високим професіоналізмом у графіці, живописі та монументальному мистецтві. Його творчість — це культурний міст між минулим і сучасністю, між народною традицією і професійною школою. Вона є вагомим внеском у українське мистецтво, що надихає, зберігає пам'ять і формує національну гідність. Основні акценти творчості: -національна самобутність: Прокопів послідовно розвивав українську тематику, зокрема гуцульські мотиви, писанкову символіку, образи козацтва, народні традиції.

-майстерність у графіці: його екслібриси — це не просто книжкові знаки, а мініатюрні твори мистецтва, які мають глибокий зміст і художню

довершеність.

-монументальність і декоративність: у публічному просторі він залишив яскравий слід — мозаїки, розписи, сграфіто, які стали частиною культурного ландшафту Прикарпаття.

-педагогічна місія: Як викладач, він передав знання і любов до українського мистецтва новим поколінням, формуючи естетичну свідомість молоді.

-міжнародне визнання: Його внесок у екслібрис визнаний не лише в Україні, а й за кордоном — зокрема в Португалії, Польщі, Канаді.

Перейдемо до творчості художника – Яреми Оленюка. Ярема Оленюк — заслужений художник України, графік, живописець, краєзнавець і педагог, відомий своїми творами на історичну та літературну тематику.

Ярема Васильович Оленюк народився у 1940 році в селі Смерклів Тлумацького району Івано-Франківської області. У 1977 році він закінчив факультет графіки Українського поліграфічного інституту імені Івана Федорова у Львові. З 1993 року є членом Національної спілки художників України. У 1995 році став лауреатом конкурсу «Мистецтво книги», отримавши срібну медаль, а у 2001 — лауреатом обласної премії імені Василя Стефаника. Його твори зберігаються у Чернівецькому художньому музеї імені Юрія Федьковича, Музеї бойової слави села Полкове в Росії, а також у приватних колекціях України, Канади, США, Італії, Польщі, Німеччини та Бразилії. [81]

Основні жанри творчості Яреми Оленюка це - графіка, живопис, ліногравюра, екслібрис, дизайн медалей. Тематикою картин були історичні постаті — особливо Олекса Довбуш та його побратими, ілюстрації до творів Тараса Шевченка (Рис. 3.1.25.), Івана Франка, Лесі Українки, Марійки Підгірянки, Василя Стефаника та пейзажі, сцени з життя Карпат, народні мотиви. (Рис. 3.1.24.) Також він є автором альбому «Ярема Оленюк. Графіка. Живопис», що містить понад 200 репродукцій його творів.

Ярема Оленюк — не просто художник, а носій глибокої естетичної ідеї, що поєднує народну традицію з сучасним баченням. Його твори — це не лише живопис чи графіка, а візуальні роздуми про українську душу, про зв'язок поколінь, про красу, що народжується з простоти. [5]

Він активно працював у сфері українського народного живопису, зокрема в освітніх і культурних установах Києва та Івано-Франківська, де передавав свої знання молодому поколінню. Його педагогічна діяльність — це продовження творчої місії: формувати естетичний смак, плекати любов до рідного. [5]

«Стежка до краси» — це метафора його життєвого шляху, що веде від гірського села до мистецьких центрів України, від особистого пошуку до загального культурного внеску. Його ім'я — це символ інтелігентності, витонченості й глибокої любові до українського світу. [5]

Ще одним художником графіком є Іван Остафійчук. Іван Остафійчук — видатний український художник-графік, лауреат Шевченківської премії, чия творчість поєднує гуцульську міфологію, глибоку філософію та експериментальну графіку.

Іван Остафійчук народився 28 липня 1940 року в селі Тростянець на Заболотівщині. Ще з дитинства проявив виняткову любов до мистецтва, яка з роками перетворилася на глибоку творчу пристрась. Його ім'я добре знане не лише на Покутті та Прикарпатті, а й далеко за межами України — у понад 60 країнах світу, де експонувалися його виставки. Навчався у Вижницькому училищі прикладного та декоративного мистецтва (1957–1960). Продовжив освіту у Львівському державному інституті прикладного мистецтва (1960–1965), нині — Львівська національна академія мистецтв. [67]

Починав із гобелену, кераміки, мозаїки, згодом перейшов до графіки: офортів, ліногравюр, літографій. Його твори — це глибокі філософські роздуми, індивідуальне бачення теми, поєднання гуцульського фольклору, поезії та музики. (Рис. 3.1.26.) Відомі роботи: «Аркан», «Трембітарі»,

«Гуцулка Ксеня», «Ой піду я в ліс по дрова», акварелі «Перун», «Червона рута», «Гриби і квіти», «Між хмарами». Він ілюстрував твори українських поетів — Дмитра Павличка, Івана Драча, Миколи Вінграновського. [67]

Серед творчого доробку Івана Остафійчука особливе місце займає серія графічних робіт, створених у 1987 році за мотивами поезії Тараса Шевченка «В казематі». Ці аркуші вирізняються стриманістю виразних засобів, динамікою контрастів, пульсацією ліній і штрихів, що перетворюються на символічне втілення прагнення до свободи. Створені в період еміграції, вони передають внутрішній стан митця через експресіоністські техніки, відмінні від традиційного академічного підходу. Хоча творчість Шевченка ілюстрували багато митців, роботи Остафійчука — це не буквальні образи до тексту, а глибоко особисті інтерпретації, візуальні рефлексії його власних переживань і духовних пошуків. [57]

Особливу увагу заслуговує робота художника «Аркан». (Рис. 3.1.27.) Ця ліногравюра 1965 року — вражаючий приклад української графіки, що поєднує етнографічну точність із динамічною стилізацією. Назва «Аркан» відсилає до традиційного гуцульського танцю, що символізує єдність, ритм і чоловічу силу. Композиція роботи: шість фігур у колі, з'єднані руками — класичний мотив аркану. Рух передано через нахил корпусів, розмах рук і ритмічне чергування ніг. Кожна постать вбрана в традиційний стрій — вишиті сорочки, шаровари, кептарі, головні убори. Орнаменти стилізовані, але зберігають етнографічну впізнаваність. Вихрові лінії та текстурні елементи створюють відчуття руху, ніби земля під ногами танцюристів пульсує в ритмі аркану. Робота поєднує декоративність із експресією. Лінії чіткі, ритмічні, з елементами символізму — танець як коло життя, спільність, спадкоємність.

Автор використовує ліногравюру як засіб не лише фіксації, а й інтерпретації — рух стає візуальним ритмом, а фігури — знаками. 1965 рік — період, коли

українська графіка активно звертається до народних тем, поєднуючи модерністські засоби з етнічним змістом.

Іван Остафійчук є лауреатом золотої медалі ІХ Бієнале графіки в Брно (1980, Чехословаччина). У 2007 році удостоєний Національної премії України імені Тараса Шевченка. Також митець є лауреатом обласної премії імені Ярослава Лукавецького та літературно-мистецької премії імені Марка Черемшини. Проте, він відмовився від участі в номінації на премію ім. Я. Лукавецького, мотивуючи це бажанням підтримати молодих митців. [67] Художник відомий своєю принциповістю адже свідомо не прийняв почесне звання «Заслужений художник України». [31]

Іван Остафійчук — це митець з великої літери, людина глибокої культури, скромності та духовної сили. Його творчість — це явище самотутнє, багатогранне, що поєднує мистецтво, філософію та громадянську позицію.

Наступним у нашому огляді буде художник Олег Чуйко. Олег Чуйко — український художник-графік, живописець, дизайнер і педагог, який активно працює в галузі декоративного мистецтва, графіки та розпису по шовку. Він є професором і завідувачем кафедри дизайну і теорії мистецтва Карпатського національного університету.

Олег Чуйко народився у 1974 році в місті Тлумач, що на Івано-Франківщині. У 1991–1995 роках навчався в Косівському коледжі прикладного та декоративного мистецтва імені В. Касіяна. Згодом продовжив освіту на художньому факультеті Прикарпатського національного університету, який закінчив у 2000 році. У 2001–2004 роках проходив аспірантуру в Харківській державній академії дизайну і мистецтв за спеціальністю «теорія та історія культури». У 2021 році здобув науковий ступінь доктора мистецтвознавства, а в 2022 році отримав звання професора.[84;83]

Олег Чуйко понад 10 років працює в галузі графіки, живопису, дизайну та декоративного мистецтва. Його роботи охоплюють графічні серії з елементами символізму, етнічних мотивів і сакральної тематики. Виставка «Вікно у літо» в Українському Національному музеї в Чикаго презентувала його роботи, що поєднують графіку, живопис і декоративність.

Графіка та живопис у творчості Олега Чуйка йдуть поруч, відкриваючи різні виміри його таланту. Графіка, мов тонка мембрана, чутливо реагує на найменші зміни стану й настрою митця. Ці нюанси часто сприймаються передусім емоційно, що робить очевидними його стильові трансформації. Незалежно від того, чи походить мотив із біблійних чи міфологічних джерел, він завжди є відображенням духовного начала. (Рис. 3.1.28.)

Ранні роботи Олега Чуйка постають як своєрідний тональний пролог до подальших пошуків: у них форма й зміст ще прості й прямолінійні. Тут окреслюються два напрями — абстрактний та сюжетний, де домінують сакральні теми, тривимірність простору, увага до штриха й характерна для його стилю присутність архітектурних елементів.

14 жовтня 2025 року відбулось відкриття виставки графіки Олега Чуйка «Intermundia/ Між світами». На виставці було представлено чимало робіт виконаних в техніці графіка, а саме ліногравюра. (Рис. 3.1.30.)

На особливу увагу заслуговує робота митця «Неопалима Купина. Гошів». (Рис. 3.1.29.) Ця графічна робота — експресивна монохромна композиція, що поєднує архітектурну конкретику з символічною драматургією. На передньому плані — міський пейзаж із домінантною купольною спорудою, оточеною іншими будівлями, виконаними у стилізованій манері. Лінії чіткі, площини контрастні, що створює ефект гравюри. Над архітектурою здіймаються абстрактні, полум'яні форми — вони не лише додають руху, а й вносять емоційний заряд, натякаючи на подію чи внутрішній стан. Це може бути алюзія на катарсис, очищення або духовне потрясіння. Колористика стримана — переважають сині та білі тони,

що підсилюють відчуття холоду, напруги, можливо, навіть сакральності. Це не просто зображення — це візуальна поема, де архітектура стає сценою для внутрішнього вибуху, а графіка — засобом передачі глибинного переживання.

Олег Чуйко — це митець, який поєднує академічну майстерність із сучасним баченням графіки, створюючи твори, що резонують із національними і духовними темами.

Розглянемо творчість ще однієї художниці Ольги Михайлів. Ольга Михайлів — сучасна українська художниця-графік, яка працює в техніці ліногравюри та станкової графіки.

Тематика її робіт охоплює побутові сцени, міфологічні, історичні та сакральні мотиви. Художниця зізнається, що часто працює вночі, коли має вільний час, і що процес створення гравюри вимагає ретельної підготовки: шліфування лінолеуму, перенесення ескізу в дзеркальному відображенні, вирізання спеціальними різцями. Її творчість вирізняється глибоким змістом, увагою до деталей і майстерним володінням графічною технікою. (Рис. 3.1.33.) Частину своїх робіт вона передала на благодійні аукціони, що свідчить про її соціальну активність і щире участь у культурному житті регіону.[77]

У 2023 році в Музеї мистецтв Прикарпаття в Івано-Франківську відбулася персональна виставка Ольги Михайлів, де вона представила 18 графічних робіт, створених упродовж п'яти років. (Рис. 3.1.31.) Усі твори виконані в техніці друку — ліногравюри, з використанням друкарської фарби, переважно в чорному кольорі. [13]

У 2024 році у музеї історії Галича відбулася виставка графічних творів «Тіні та світло: мистецтво мисткині Ольги Михайлів». На особливу увагу заслуговує робота «Духовні скарби Галича». (Рис. 3.1.32.) Це чорно-біла композиція, виконана в техніці ліногравюри. Вона поєднує сакральну символіку з декоративною орнаментикою, створюючи глибоко духовний і

водночас графічно витончений образ. Центральні фігурою є Богородиця з Немовлям Ісусом. Внизу — поетичний напис кирилицею, що вказує на місце дії: Крилоська гора, і на сакральний характер образу. Ангели, хрести, декоративні елементи — все це створює ореол сакральності навколо головних персонажів. А орнаментальні лінії, штрихи та плями формують ритмічну рамку, що нагадує церковні різьблення або гравюри.

Серед ключових художників, які відіграли важливу роль у розвитку ліногравюри також є Ольга Шпук. Ольга Шпук — українська художниця-графік, яка спеціалізується на ліногравюрі та активно працює в галузі естампа. Її творчість поєднує глибоку повагу до українських традицій, історії та сакральної символіки. Мешкає та працює в Івано-Франківській області, викладає у художній студії «Ремесло».

Ольга Шпук відкрила для себе ліногравюру під час навчання в Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Її захоплення цією графічною технікою сформувалося під впливом художника Петра Прокопів, який прищепив їй любов до чорно-білого естампа. Вже близько п'яти років вона активно працює в цій складній і виразній техніці.[78]

Від самого початку її творчий шлях був спрямований на вшанування українських культурних традицій. Тематика робіт художниці глибоко занурена в історичне минуле, пронизана релігійною символікою та наповнена образами, що відображають духовну спадщину народу. [78] Твори художниці звернені до історії України, релігійних мотивів, народної символіки. Її роботи наповнені глибоким змістом, часто мають етнографічне та духовне звучання, що відображає зв'язок між минулим і сучасністю.

У 2015 році в Музеї мистецтв Прикарпаття відбулася спільна виставка Ольги та Юлії Князевої, де були представлені твори у техніці ліногравюри. [78]

9 жовтня 2025 року у виставковій залі Івано-Франківської обласної

організації Національної спілки художників України відбулося офіційне відкриття обласної виставки «НЮ», де Ольга представила свою роботу. (Рис. 3.1.34.)

Ольга Шпук— це художниця, яка поєднує академічну графіку з глибоким національним змістом. Її роботи — це не просто технічні вправи, а візуальні роздуми про українську ідентичність, духовність і пам'ять. Вона належить до покоління митців, які зберігають традицію, водночас розвиваючи сучасну графіку як форму культурного діалогу.

Узагальнюючи розвиток ліногравюри у творчості сучасних митців Прикарпаття можна побачити активне оновлення традиційної графічної техніки в умовах нових естетичних і культурних викликів. Творчість Петра Прокопів, Яреми Оленюка, Івана Остафійчука, Олега Чуйка, Ольги Михайлів та Ольги Шпук демонструє широкий спектр художніх підходів — від глибоко символічного трактування образу до експериментального поєднання ліногравюри з іншими видами мистецтва.

Кожен із митців вносить у розвиток техніки власну стилістичну інтерпретацію, збагачену регіональними мотивами, національними символами та особистісним світобаченням. Їхні роботи не лише зберігають графічну виразність ліногравюри, а й розширюють її можливості як засобу сучасного художнього висловлювання. Таким чином, ліногравюра на Прикарпатті постає як живе, динамічне явище, що поєднує традицію з інновацією та сприяє формуванню унікального мистецького простору регіону.

3.2 Пастель як техніка графіки у творчих пошуках сучасних художників Івано-Франківщини

Пастель у творчості сучасних художників Івано-Франківщини використовується як графічна техніка, що поєднує рисувальні засоби з живописною експресією, відкриваючи нові образні та емоційні горизонти. Вона дозволяє митцям передавати тонкі нюанси світла, фактури й настрою,

зберігаючи при цьому безпосередність і динаміку лінії. Пастель активно застосовується як у камерних портретах, так і в пейзажах, натюрмортах чи абстрактних композиціях. Її м'яка текстура та здатність до нашарування кольору створюють ефект глибини й просторовості, що особливо цінується у творах з інтимною або медитативною атмосферою. Для прикарпатських митців пастель стала засобом особистісного висловлення, де поєднуються традиції академічного рисунка з сучасними пошуками форми та кольору.

Один із найяскравіших представників пастельної графіки в Івано-Франківську – це Богдан Губаль. Богдан Губаль — український художник, дизайнер, педагог і дослідник, який зробив значний внесок у розвиток декоративного мистецтва, графіки та дизайну інтер'єру. Народився 18 січня 1952 року в селі Хащовані на Львівщині.

Богдан Губаль — багатогранний митець, який працює в галузі декоративного мистецтва, інтер'єрного дизайну, акварелі, пастелі та графічного оформлення. Його роботи прикрашають численні приватні колекції та музейні експозиції по всьому світу. Народився 18 січня 1952 року в селі Хащовані Сколівського району на Львівщині. У 1971 році завершив навчання на відділенні художньої кераміки Львівського училища прикладного мистецтва імені І. Труша, де його наставниками були Т. М. Драган і С. І. Костирко.[21]

З 1973 по 1978 рік здобував освіту у Львівському інституті прикладного та декоративного мистецтва (нині — Львівська академія мистецтв), навчаючись у таких видатних педагогів, як М. В. Курилич, В. А. Овсійчук, М. Д. Вендзилович і М. І. Яців. Його дипломний проєкт — «Проєкт Татарського академічного театру імені Г. Камала» — був удостоєний премії та золотої медалі на Всесоюзній виставці студентських робіт у Ленінграді та Києві. [21]

Губаль є автором численних новаторських рішень у сфері дизайну інтер'єру, меблів і текстильного розпису, має 24 авторські права та патенти. З

1979 року активно бере участь у виставковому житті — від регіональних до міжнародних проєктів, а також провів понад 50 персональних виставок в Україні та за її межами. Його ім'я увійшло до альбому «200 імен. Декоративне мистецтво кінця ХХ століття». [21]

З 1990 року — член Національної спілки художників України, а з 2002-го — акредитований член Української академії архітектури. [21] У період з 1996 по 2003 рік Богдан Губаль очолював Івано-Франківську обласну організацію Національної спілки художників України. З 2005 року він займає посаду голови правління кластеру народних художніх промислів «Сузір'я». У 2001 році йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України». Від 2003 року працює доцентом кафедри дизайну і теорії мистецтва. [22] Від 2015 року — професор кафедри дизайну і теорії мистецтва. Його творчість відзначена численними преміями, зокрема імені Василя Стефаника, Івана Вагилевича, Ярослава Лукавецького та Іллі Рєпіна. У 2007 році нагороджений медаллю «За подвижництво в культурі Прикарпаття». [21]

Сьогодні твори Богдана Губаля зберігаються в музеях Івано-Франківська, Львова, Хмельницького, Дрогобича, Рівного, Переяслава, Полтави, Києва, Харкова, Вінніпега, Торонто, а також у приватних колекціях Німеччини, Австралії, Австрії, Великої Британії, Ізраїлю, Канади, Татарстану, Південної Кореї, Польщі, США, Хорватії, Чехії, Угорщини, Фінляндії, Франції, тощо. [21]

Творчість Богдана Губаля отримала широке визнання та була відзначена численними нагородами і дипломами на виставках. Серед них — премія імені Василя Стефаника, обласні премії імені Івана Вагилевича та Ярослава Лукавецького. У 2007 році митець був удостоєний медалі «За подвижництво в культурі Прикарпаття». [23]

Окрім художньої діяльності, Богдан Губаль є автором низки винаходів і раціоналізаторських рішень у сфері інтер'єрного дизайну, меблевого

виробництва та текстильного розпису. Йому належать 14 авторських свідоцтв і патентів, що засвідчують його інноваційний підхід і глибоке розуміння матеріалу. [23]

Богдан Губаль активно займається графічним мистецтвом, поряд із декоративним текстилем, живописом та дизайном інтер'єру. Його графічні роботи охоплюють акварель, пастель, а також композиції у графічному дизайні, що підтверджується його участю у численних виставках та публікаціях. [22]

У 2021 році в Івано-Франківську він презентував виставку живописних робіт у техніці пастелі, яка включала понад пів сотні творів, створених протягом дев'яти років. (Рис. 3.2.38,39.) Ці роботи демонструють його майстерність у графічних засобах вираження. [48]

Нещодавно Богдан Губаль долучився до виставки «Ню», організованої до Дня художника у спілці художників, де представив свої пастельні роботи. (Рис. 3.2.35,36,37.)

Основні аспекти внеску Богдана Губаля в графіку:

1. Поєднання декоративного мистецтва з графікою. Губаль — насамперед майстер художнього ткацтва, але його гобелени мають чітко виражену графічну структуру, що проявляється у композиції, ритмі, лінійності. Його роботи, зокрема «Дерево життя», «Гомін гір», «Чорнобильська трагедія», демонструють графічну мову через текстиль, що розширює межі традиційної графіки.
2. Архітектурна графіка. Як акредитований член Української академії архітектури, Губаль активно працював над графічними проектами інтер'єрів, фасадів, дверей і брам історичних будівель. Його дослідження «Двері і брами Станіславова» стали основою для графічної реконструкції історичних об'єктів, поєднуючи мистецтво з урбаністикою. [30]
3. Освітній і науковий внесок. Автор праць про композицію в дизайні, зокрема книги «Композиція в дизайні. Одно-, дво-, і тривимірний простір»,

де аналізує графічні принципи в об'ємному мистецтві. [30] Розробив нову програму з композиції для Казанського художнього училища, що включала графічні методи мислення.

4. Емоційна графіка. У своїх роботах Губаль використовує емотивний конструкт, тобто графічні засоби для передачі емоційного стану — це особливо помітно в його гобеленах і графічних ескізах. Його графіка — це не лише форма, а й енергія життя, як зазначено в описі його виставки «Художнє мислення Богдана Губаля».

Богдан Губаль зробив вагомий внесок у розвиток української графіки, поєднавши декоративне мистецтво, архітектурну естетику та глибоку національну символіку у своїх творах. Його графічні роботи вирізняються емоційною глибиною, пластичністю форм і філософським змістом.

Ще однією художницею, яка творила в техніці пастель була Марія Корпанюк. Марія Михайлівна Корпанюк народилася 2 липня 1953 року в місті Галич Івано-Франківської області. У 1972 році вона закінчила Косівський технікум народних художніх промислів, де її викладачами були В. Аронець та Г. Колос. З 1982 року є членкинею Національної спілки художників України. Її твори зберігаються в Івано-Франківському художньому та краєзнавчому музеях, а також у приватних колекціях України, США та Польщі.[81] В Івано-Франківську у 2018 році було відкрито виставку пастелі і кераміки з нагоди її ювілею.

У творчості Марії Корпанюк вражає все — і зміст, і форма. Її мистецтво настільки унікальне й особистісне, що головне питання при його сприйнятті — не «що» чи «як», а «хто». Марія завжди відверта перед власним внутрішнім світом. Вона подорожує стежками своєї душі, а її художня мова — загадкова, чарівна, впізнавана, але щоразу нова й природна. Вона володіє здатністю інтерпретувати реальність і проникати в інші виміри, наділяючи свої твори магнетизмом, у якому поєднуються легкий сум і ніжна меланхолія.

[42]

Саме кераміка тривалий час була її основним напрямом, однак у 50 років художниця відкрила для себе пастель — суху, спресовану, схожу на крейду, яку вперше побачила в руках свого маленького сина. Пастель вразила її як благодатний матеріал: ніжний, інтелігентний, з приглушеними відтінками, що нагадують глину. Відтоді Марія створила близько ста робіт і представила як пастель, так і кераміку на авторській виставці. Її стиль — імпровізаційний, емоційний, без надмірної точності, з акцентом на внутрішній стан і символіку. [38]

Головні образи її творчості — це одухотворені жіночі постаті, куполи храмів, небесні птахи, фантастичні пейзажі. (Рис. 3.2.40.) Вони існують поза межами часу й простору, мовчазні, але сповнені внутрішньої напруги. Це ніби паралельна реальність, що не поступається, а іноді й змагається з реальною. Її мистецтво — це простір без меж, де стираються кордони між дійсністю й вигадкою, мрією й фактом. Це космічний театр архетипів — природи, жінки, матері, дитини — звернення до первісних форм буття. (Рис. 3.2.41.) Її твори — це урочистий, відсторонений світ, що спонукає до епічного осмислення й глибокого переживання. [42]

Розглядаючи її роботи, розумієш: для їх створення потрібно значно більше, ніж просто відтворити дійсність. Її інтуїція дозволяє витягувати з буденного світу справжні художні перлини. Її фантазія безмежна, а образи — парадоксальні й провокативні. Мова її живопису — вишукана, стримана, символічна. Вона тяжіє до серійності, умовності, точності лінії й кольору. Її композиції, як-от «Ви Храм», «Марія», «Задума», створені за законами внутрішнього бачення, що народжується з потреби духовного самовираження. Вона свідомо відходить від зовнішнього світу, щоб передати глибину духовного. [42]

Реальний простір не здатен вмістити її натхнення. Вона підкорює площину аркуша своїй художній волі, вільно працюючи з формою, кольором і об'ємом. Її образи виникають ніби самі собою — у процесі медитативного

діалогу з матеріалом. Вона не зображує світ — вона його відкриває. Простір і колір стають засобами, а не цілями. [42]

Навіть побіжний погляд на її картини дозволяє відчутти: це царина чистого кольору. Вона створює насичені, контрастні композиції, де колір несе глибоке метафізичне значення. Завдяки тонкому смаку й почуттю міри, вона досягає гармонії навіть у найсміливіших поєднаннях.

Марія Корпанюк обирає обмежену палітру, що надає її творам витонченості й стилістичної єдності. Вона творить, мов провідник, що передає енергію духовного світу. [42]

Зустріч із її мистецтвом — це досвід співприсутності у процесі перетворення світу. Її твори — це шляхи внутрішнього пізнання, що ведуть до очищення, до джерел життя й єднання з ними. Творчість Марії Корпанюк не залишає сумнівів: вона — художниця за покликанням, яка чує голос Творця і відповідає на нього власним мистецтвом. [42]

Ознайомимось із творчістю художниці Ірини Костюк. Ірина Костюк — українська художниця, живописиця і графік, старша викладачка кафедри дизайну та теорії мистецтва Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Ірина Костюк народилася 11 травня 1960 року в місті Надвірна, Івано-Франківська область, раніше — Станіславська. У 1982 році закінчила Львівський політехнічний інститут, а в 2002 — Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, де її наставниками були Емма Никонорова та Петро Прокопів. З 1989 по 1996 рік працювала молодшим науковим співробітником в Івано-Франківському технічному університеті нафти і газу. Від 1996 року — викладачка етики та естетики в Івано-Франківській гімназії №1, а з 2005 — старша викладачка кафедри дизайну та мистецтвознавства Інституту мистецтв Прикарпатського університету. З 1996 року бере активну участь у регіональних, обласних та міжнародних художніх виставках. [4]

У своїй творчості переважно звертається до пейзажного жанру, працюючи в техніках пастелі, акварелі та олійного живопису. (Рис. 3.2.42,43,44.) Окрім художньої діяльності, розробляє методики етико-естетичного виховання та мистецької освіти, займається озелененням і фітодизайном сучасних житлових і громадських інтер'єрів. Авторка поетичної збірки «Крізь час», виданої в Івано-Франківську у 2010 році. [4]

У 2024 році Ірина презентувала свою виставку «Вервиця душі» у виставковій залі Ямницького ліцею. Ця виставка стала знаковою подією для громади, де були представлені її пастельні роботи.

Ще одним художником який малює пастеллю є Віктор Бабак. Віктор Бабак — івано-франківський художник, який створює пастельні роботи, натхненні природою, морськими пейзажами та квітами.

Народився Віктор в Івано-Франківську — серці Прикарпаття. Мистецький шлях розпочав у мальовничому гірському регіоні України — на Косівщині, де у 1977–1981 роках навчався в технікумі народних художніх промислів за спеціальністю «художнє дерево». Саме ці роки глибоко вплинули на його світобачення та сформували ставлення до мистецтва. Натхнення черпає з природи Карпат — її багатой флори, фауни та мінливих настроїв. (Рис. 3.2.47,48.) У його творчості поєднуються реалістичні жанри — портрети, анімалістика — та абстрактні композиції, які виконує в техніці пастелі й акрилу. (Рис. 3.2.45.) Ці стилі дають повну свободу вираження — можливість передати навіть ті емоції, думки й переживання, які важко описати словами. [2]

Кожна його робота — унікальна, адже він ніколи не повторює вже створене. У кожному творі — частинка митця: його емоції, думки, внутрішній стан. Роботи знаходяться в приватних колекціях Канади, Італії, Польщі, Англії, Нідерландів, США та, звісно, України. [2]

Серія «Мешканці коралових рифів» — результат його захоплення дайвінгом та снорклінгом. (Рис. 3.2.46.) Віктор передає яскравість і форму

морських істот через пастельні барви. [81] Інші роботи — це квіткові композиції, пейзажі, натюрморти, які передають ніжність, спокій і сезонні настрої.

Розглянемо творчість ще однієї художниці – Ірини Кравець. Ірина Кравець — прикарпатська художниця, яка працює в техніці пастелі, створюючи натюрморти та пейзажі, натхненні повсякденним життям. Основна техніка: суха пастель — м'який, делікатний матеріал, який дозволяє створювати ніжні переходи кольору та глибоку фактурність. Її стиль стриманий, ліричний, з акцентом на емоційність і спокій. Роботи часто мають медитативний характер. Малює натюрморти (Рис. 3.2.52.), пейзажі (Рис. 3.2.49,50,51.), сцени з повсякденного життя. А черпає ідеї з навколишнього середовища, побуту, природи.

У 2018 році в галереї «Бастіон» відкрилася персональна виставка Ірини Кравець, що презентує її пастельні роботи, створені у 2016–2018 роках. Художниця понад 20 років працює з пастеллю, поєднуючи технічну майстерність із глибоким емоційним змістом. Її творчість представлена не лише в Україні, а й на міжнародних виставках у Польщі, Словаччині, Італії. Ірина є учасницею мистецьких об'єднань «Арт-Мир» та «Пастель України», що сприяє розвитку цього жанру в сучасному українському мистецтві. [54]

Ще однією художницею, яка активно працює в техніці пастелі, поєднуючи академічну майстерність із глибоким культурологічним баченням є Надія Бабій. Її творчість вирізняється тонкою пластикою, духовною наповненістю та увагою до національних мотивів.

Надія Петрівна Бабій — професор кафедри дизайну і теорії мистецтва Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Має ступінь доктора мистецтвознавства зі спеціальності «теорія та історія культури», що формує її глибокий аналітичний підхід до мистецтва. Її освіта охоплює навчання в Українському вільному університеті в Мюнхені, Національній академії

керівних кадрів культури та мистецтв, а також Прикарпатському університеті за спеціальністю «образотворче мистецтво». [3]

Надія Бабій використовує пастель як графічну техніку, зосереджуючись на лінії, тоні, фактурі, що дозволяє передавати емоційні стани, духовні пошуки та культурні алюзії. Її роботи часто мають символічне наповнення, поєднують національні орнаменти, етнографічні мотиви, а також сакральну тематику. Пастель у її руках — це не лише засіб зображення, а інструмент діалогу з глядачем, що відкриває внутрішній світ образу.

Надія Бабій брала участь у численних виставках Прикарпаття. А також її роботи експонуються як в Україні, так і за кордоном, зокрема в Німеччині, що свідчить про міжнародне визнання.

Творчість Надії Бабій — це гармонійне поєднання глибокої наукової рефлексії, національної ідентичності та витонченого художнього чуття. Її пастельні роботи, хоч і менш відомі, ніж витинанки, демонструють тонке відчуття кольору, світла й емоційної атмосфери. Пастель у її руках стає не просто технікою, а засобом інтимного висловлення — м'яким, але виразним, здатним передати як духовну тишу, так і внутрішню напругу образу. (Рис. 3.2.53.)

У своїй творчості Надія Бабій звертається до тем сакрального, етнічного та філософського, що надає її роботам глибини й символізму. Її пастельні композиції — це не лише візуальні образи, а й культурні тексти, що ведуть глядача до роздумів про людину, традицію, віру та мистецтво як форму духовного діалогу.

Таким чином, пастель у творчості Надії Бабій — це не лише технічний прийом, а частина її авторської мови, яка поєднує академічну майстерність із глибоким культурологічним змістом. Вона утверджує себе як художниця, що вміє говорити про складне — просто, про вічне — сучасно.

Розглянемо творчість ще одного митця – Романа Бончука. Роман Бончук — український художник, дизайнер і культурний діяч. Він відомий

масштабними полотнами, муралами та створенням першого в Україні Музею Небесної Сотні.

Роман Бончук активно працює як художник-графік — у його доробку є численні графічні роботи, зокрема виконані аквареллю, тушшю, пастеллю та іншими техніками на папері. Він не обмежується лише живописом, а часто звертається до графіки як до засобу філософського висловлювання та візуального експерименту. Роман Бончук народився 11 листопада 1980 року в Івано-Франківську. Здобув освіту у Львівській політехніці на факультеті містобудування, навчався в Гарвардському університеті на історико-літературному факультеті (1999), а також закінчив Прикарпатський національний університет за спеціальністю «дизайн інтер'єру». [9]

Графічні роботи художника представлені в онлайн-галереях, зокрема на платформі Jose Art Gallery, де можна побачити понад 70 творів, виконаних у техніці акварель/папір. Це свідчить про його активну роботу в галузі графіки. Серед робіт — «Квінтесенція надлюдини», «Крик», «Теорія струн», «Футбольний Анти Кубок», «Лабіринт віри», «Подія біля вікна» — усі вони мають чітко графічний характер і демонструють авторське бачення сучасного світу. [9]

Пастель як техніка також згадується серед матеріалів, з якими працює Бончук, хоча вона менш домінантна порівняно з аквареллю чи акрилом. У його ранніх серіях, таких як «Веснянка» (2008) та «Біомеханотроніка» (2007), можна простежити використання змішаних графічних технік, включно з пастеллю. [8]

Бончук використовує графіку не лише як естетичний засіб, а як інструмент для осмислення історії, культури, ідентичності. Його графічні твори часто мають наративну структуру, де кожен образ — це частина ширшої історії або філософської концепції. (Рис. 3.2.54,55,56.) Вони поєднують реалізм із символізмом, а також містять елементи сюрреалізму, що дозволяє автору вільно трактувати простір і час.

Роман Бончук — не лише живописець, а й повноцінний художник-графік, який активно працює з папером, лінією, плямою, кольором у графічному контексті. Його графіка — це інтелектуальна і емоційна мова, що поєднує технічну майстерність із глибоким змістом. Пастель, акварель, туш — це ті засоби, через які він говорить із глядачем про складне і важливе.

Узагальнюючи про пастель художників Прикарпаття, можна сказати, що пастель у творчості прикарпатських художників — це не просто техніка, а інструмент внутрішнього діалогу, що дозволяє кожному митцю знайти власну мову. Вона об'єднує академічну традицію (Губаль, Корпанюк), емоційну експресію (Кравець, Бабак), філософське осмислення (Бончук), ліричну чуттєвість (Бабій) та графічну структуру (Костюк). Ці художники демонструють, що пастель — це не обмеження, а безмежний простір для пошуку себе.

Пастель у творчості Богдана Губаля постає як самодостатній живописний засіб, здатний передати як реалістичні пейзажі, так і асоціативні трансформації. Роботи Марії Корпанюк вирізняються делікатністю, увагою до деталей, гармонією кольору. Вона використовує пастель для передачі тиші, спокою, краси буденного. Ірина Костюк поєднує пастель із графічними елементами, створюючи багатошарові композиції. Її роботи — це дослідження структури, ритму, простору, де пастель виступає як засіб пластичного моделювання. Роботи Віктора Бабака — це поєднання реалістичних мотивів і абстрактних композицій, де пастель дозволяє передати глибину емоцій, спокій і гармонію. Він не повторює своїх творів, кожна робота — унікальна. У пастельних роботах Ірини Кравець переважає емоційна експресія. Вона часто звертається до абстрактних форм, де пастель стає інструментом для передачі внутрішніх переживань, інтуїтивних імпульсів. Надія Бабій — відома своїми ліричними композиціями, де пастель використовується для створення ніжних, майже акварельних образів. Її роботи часто звертаються до теми жіночності, природи, внутрішнього світу.

Роман Бончук — художник-монументаліст, який у пастелі знаходить інтимніший формат для вираження ідей. Його пастельні твори — це діалог між історією, символами та сучасністю, часто з філософським підтекстом.

3.3 Особливості літографії та офорту у сучасному мистецтві Прикарпаття

У сучасному мистецтві Прикарпаття літографія та офорт вирізняються глибокою експресією, символізмом і технічною майстерністю, що поєднує традиції з постмодерністськими пошуками. Митці активно експериментують із поверхнями, поєднуючи класичну кам'яну літографію з сучасними синтетичними матеріалами. Часто звертаються до локальних міфів, етнічних мотивів, урбаністичних пейзажів Івано-Франківська та Карпат. Літографія використовується як засіб для створення серійних образів, що передають настрій, ритм і внутрішній стан митця. А офорт в свою чергу вимагає високої майстерності — травлення металу, робота з кислотами, точність штриха. Це приваблює художників, які прагнуть глибини та деталізації.

Одним із митців який володів техніками літографії це Володимир Гуменний. Володимир Лук'янович Гуменний народився 26 січня 1952 року в Снятині, Івано-Франківська область. У 1973 році завершив навчання у Львівському училищі прикладного мистецтва ім. І. Труша. З 1983 року є членом Національної спілки художників України. У 1994 році приєднався до графічного клубу США, а у 2001 — став дійсним членом Римської академії модерного мистецтва. У 1990 році здобув Гран-прі на виставці в Сеулі (Корея). У 2001 році отримав четверту премію Римської академії, а наступного року — бронзову медаль тієї ж установи. [81,ст. 30]

Художник працював у жанрі станкової графіки, книжкової ілюстрації та ескелібрису. Його стиль вирізняється глибокою символікою, міфологічними мотивами та експресивною лінією. Його роботи часто містять символічні та історичні алюзії. Він створював графічні композиції для літературних творів

і активно працював у жанрі книжкового знаку, розробляючи унікальні графічні рішення. [24;29]

Володимир Гуменний присвятив значну частину свого життя глибокому вивченню графічних технік — літографії, офорту та інших способів друку. Його підхід був не лише художнім, а й ремісничим: він шукав старі підручники, консультувався з фахівцями, експериментував і вдосконалював власну майстерність. Для нього графіка була не просто технікою, а способом мислення, що поєднує технологію з естетикою. [29] Гуменний використовував техніку літографії для створення глибоко символічних і міфологічних образів, часто з елементами космогонії та метафізики. (Рис. 3.3.57.) Його офорти вирізняються тонкою графічною роботою, драматизмом і філософським змістом. Він поєднував класичну техніку з сучасною естетикою.

Відомі графічні роботи: «Космогонія» – серія графічних робіт, що поєднує міфологічні та історичні мотиви, «Знаки часу» – експериментальна графіка, що відображає філософські пошуки митця, «Гуцульські мотиви» – серія, присвячена народному мистецтву Карпат. Гуменний був членом Національної спілки художників України та брав участь у міжнародних виставках у Бельгії, Канаді, Іспанії, Італії, Франції та Японії. [24;29]

Особливої уваги заслуговує його робота «Той, що кричить». (Рис. 3.3.58.) Автолітографія Володимира Гуменного «Той, що кричить» — це експресивний, метафізичний образ внутрішнього зламу, болю й протесту, втілений у графічній формі. Центральна постать — це не просто людина, а архетип страждання. Витягнуте обличчя, широко розкритий рот, глибоко посаджені очі — все це створює враження крику, який не має звуку, але має силу. Це може бути крик душі, крик протесту, крик пам'яті — залежно від того, як глядач інтерпретує. Форма обличчя нагадує дерев'яну фактуру, що може символізувати злиття з природою, або ж закам'янілість від болю. Хоч автолітографія зазвичай чорно-біла, у відомих репродукціях цієї роботи

присутні відтінки зеленого, що додають образу хворобливості, токсичності, можливо — відчуття розкладу чи внутрішньої тривоги. Ця робота — одна з найвідоміших у доробку Володимира Гуменного, який поєднував академічну графіку з постмодерними інтонаціями. Вона демонструє його здатність працювати з граничними емоціями, використовуючи мінімальні засоби — лінію, пляму, ритм — для створення глибокого психологічного образу.

У 2024 році в Музеї мистецтв Прикарпаття були представлені його роботи на виставці «10 художників: живопис, графіка, скульптура» в Івано-Франківську. [69]

Ще одним графіком світового рівня є Андрій Шабунін. Андрій Шабунін — український художник-графік і живописець, знаний за глибокі образи, присвячені історії, культурі та духовності України.

Андрій Миколайович Шабунін народився 10 серпня 1959 року. У 1982 році закінчив Харківський художньо-промисловий інститут, факультет графіки. З 1989 року є членом Національної спілки художників України. [81, ст. 72]

Його творчість здобула міжнародне визнання: у 1989 році він отримав медаль на Міжнародному бієнале в Лодзі (Польща), а вже у 1991 — першу премію в Торонто (Канада). У 1992 році був удостоєний спеціального призу на Міжнародному трієнале в Беллі (Італія), а в 1993 — диплома на Міжнародному трієнале портрету в Радомі (Польща). У 1995 році здобув першу премію на Міжнародній виставці графіки мініатюр у Лондоні (Велика Британія), у 1996 — другу премію на тій же виставці, а в 1997 — третю премію на аналогічному заході в місті Острів Великопольський (Польща). [81, ст. 72]

Шабунін працює в галузі станкової графіки та живопису. Його творчість вирізняється глибоким символізмом, увагою до історичних тем, зокрема до шевченкіани та образів українського козацтва. Він майстерно поєднує портретну точність із емоційною глибиною, створюючи твори, що резонують

із національною пам'яттю. (Рис. 3.3.60.) Попри російське походження, Шабунін глибоко відчуває українську культуру. Його роботи вражають здатністю передати дух і драму української історії. Він черпає натхнення з особистих переживань, дитячих вражень і глибокого зв'язку з українською землею.[85]

Андрій Шабунін — майстер портретної графіки, який уміє поєднувати академічну школу з індивідуальним баченням. «Портрет В. Гуменного» (1998) — одна з його знакових робіт, що демонструє вміння передати характер через штрих, ритм і композицію. (Рис. 3.3.59.) Це не просто портрет — це візуальний діалог між двома художниками, де один зображає іншого, але водночас говорить про себе.

«Портрет В. Гуменного» Андрія Шабуніна, виконаний у техніці сухої голки, — це глибоко психологічна графічна робота, що поєднує академічну точність із внутрішньою драматургією образу. Володимир Гуменний зображений у три чверті, з легким поворотом голови — ніби в задумі або спостереженні. Кучеряве волосся, борода, глибокий погляд — усе це формує образ митця, який не просто творить, а мислить, аналізує, переживає. Погляд спрямований убік, не в камеру — це жест відстороненості, внутрішньої роботи. Портрет не ідеалізує, а виявляє складну натуру, в якій поєднуються інтелект, тривога, іронія. Цей портрет — не просто зображення художника, а візуальна біографія. Він передає не лише зовнішність, а й інтелектуальну і творчу сутність Гуменного. Це портрет митця, який живе у внутрішньому світі, не прагне гучної слави, але має глибоку місію — творити, мислити, залишати слід.

У 2022 році він став учасником мистецької акції «Україна: від війни до миру», де представив свої, що відображають сучасні виклики та національну ідентичність. [16]

Унікальним автором офорта можна вважати художника Тараса Пліща. Тарас Пліщ — український художник і графік, член Національної спілки

художників України, який працює в жанрах живопису, графіки та скульптури.

Тарас Пліщ народився 14 квітня 1963 року в місті Івано-Франківськ. Свою мистецьку освіту він розпочав в Івано-Франківській художній школі, після чого навчався три курси у Кримському художньому училищі імені М. Самокиша. У 1991 році він закінчив Харківський художній інститут. З 1993 року є членом Національної спілки художників України. [75]

Він став лауреатом і дипломантом однієї чи двох художніх «Імпрез». Пліщ є унікальним автором офортів і має велику колекцію каталогів міжнародних виставок. Ще з дитинства, коли неподалік його дому встановили шатро мандрівного цирку «Прага», у нього виникла зацікавленість темою цирку, яка згодом стала важливою частиною його творчості. (Рис. 3.3.62,63.) У своїх роботах він часто іронізує, що характерно для постмодерністського стилю, в якому він працює. Тарас Пліщ — яскравий представник напрямку *fine art*. З 1990-х років він мешкає в Празі, де утримує власну галерею в центрі міста. Його твори знаходяться у колекціях багатьох відомих людей. [69]

Роботи Тараса Пліща часто мають філософський підтекст, з елементами циркової тематики та метафізики. Це можна прослідкувати в його творі «Фокус-покус». (Рис. 3.3.61.) Це камерна композиція вражає своєю сюрреалістичною енергетикою та органічною пластикою. Центральний образ — яскраве, червоне яблуко, воно притягує погляд і стає магічним ядром композиції. На його поверхні — фігура людини і три порося, що додає сюрреалістичного, майже казкового підтексту. Це може бути алюзія на дитячу казку, наївне бачення світу або ж глибша метафора трансформації, спокуси, або циклу життя. Робота виконана в техніці офорт, суха голка.

Графічна мініатюра Тараса Пліща із серії «Венеціанський карнавал» — це візуальна фантазія, що поєднує карнавальну театральність із сюрреалістичною образністю. (Рис. 3.3.64.) У центрі композиції — гондола,

трансформована в архітектурну структуру з годинниковою вежею, на якій балансує вівця — символ абсурду, мрії чи жертви. По боках — фігури в карнавальних костюмах, що сидять верхи на стилізованих головах тварин, ніби беруть участь у ритуальному танці або грі. Навколо — химерні персонажі, що ширяють у повітрі. Все це створює атмосферу сну, гри та іронії, де межа між реальністю й уявою розчиняється. Лінія сухої голки — тонка, нервова, з характерною графічною фактурою, що підсилює відчуття театральної сцени, застиглої в моменті.

У 2024 році брав участь у виставці «10 художників: живопис, графіка, скульптура» в Музеї мистецтв Прикарпаття, Івано-Франківськ. Серед інших учасників — Богдан Губаль, Мирослав Яремак, Ростислав Котерлін та інші митці франківської школи.[71] Проте, на цій виставці були представлені його живописні роботи.

Підсумовуючи, можна сказати, що офорти та літографія у творчості Володимира Гуменного, Андрія Шабуніна та Тараса Пліща — це глибокий мистецький жест, що поєднує академічну точність із філософським осмисленням світу, локальної культури та людської природи.

Офорт і літографія у творчості цих трьох митців — це не просто технічні прийоми, а інструменти глибокого художнього мислення. Володимир Гуменний — філософ графіки, що поєднує академізм і метафізику. Андрій Шабунін — експериментатор, який шукає нові форми вираження через графічну мову. Тарас Пліщ — дослідник простору, архітектури та світла. Разом вони демонструють, що графіка — це не лише ремесло, а форма духовного пошуку, здатна передати те, що не завжди можливо сказати словами.

ВИСНОВКИ

Графічне мистецтво Прикарпаття від кінця XIX століття до сучасності постає як багатовимірне культурне явище, що поєднує глибокі національні традиції з постійним пошуком нових форм художнього висловлення. Його розвиток нерозривно пов'язаний із соціальними, політичними та культурними трансформаціями, які впливали на тематику, стилістику та технічні засоби митців.

У Галичині кінця XIX — початку XX століття графіка стала важливим інструментом суспільного діалогу. Сатирична карикатура, книжкова ілюстрація, плакат і періодика відображали суспільні настрої, критикували шляхетське середовище, формували національну свідомість. Митці, такі як Олена Кульчицька, Осип Новаківський, Ярослав Пстрак, Іван Труш, Осип Сорохтей та Антон Манастирський, заклали фундамент української графічної школи, поєднуючи народні мотиви з модерністськими впливами, експериментуючи з формою, кольором і світлотінню.

У другій половині XX століття графіка Прикарпаття розвивалася як самобутній напрям, що поєднував ліногравюру, дереворит, офорт, пастель, монотипію та книжкову ілюстрацію. Творчість Євгена Сагайдачного, Опанаса Заливахи, Миколи Варення, Івана Пантелюка, Михайла Фіголя, Івана Лободи, Геннадія Гриценка та інших митців формувала локальну мистецьку школу, в якій поєднувалися реалістичні, символічні, експресивні та містичні стилі. Їхні роботи вирізнялися глибоким зв'язком із українською історією, фольклором, пейзажною ліричністю, портретною виразністю та естетикою спротиву.

У сучасному мистецтві Прикарпаття графіка продовжує еволюціонувати. Ліногравюра у творчості Петра Прокопіва, Яреми Оленюка, Івана Остафійчука, Олега Чуйка, Ольги Михайлів та Ольги Шпук демонструє оновлення традиційної техніки, її поєднання з іншими видами мистецтва, збагачення національними символами та особистісним світобаченням.

Петро Прокопів — український митець, що поєднав національну ідентичність із професійною майстерністю у графіці, живописі та монументальному мистецтві. Його творчість стала мостом між традицією й сучасністю та вагомим внеском у культуру України. Основні риси його діяльності: розвиток українських мотивів: гуцульська символіка, писанки, козацькі образи, народні традиції; майстерність у графіці: екслібриси як мініатюрні мистецькі твори; монументальні роботи: мозаїки, розписи, сграфіто, що формують культурний простір Прикарпаття; педагогічна діяльність: виховання молоді та передача любові до мистецтва; міжнародне визнання: відзначений у Португалії, Польщі, Канаді, тощо.

Ярема Оленюк — заслужений художник України, графік, живописець і педагог. Його творчість охоплює графіку, живопис, ліногравюру, екслібрис та дизайн медалей. Він звертався до історичних постатей, зокрема Олекси Довбуша, а також створював ілюстрації до творів Шевченка, Франка, Лесі Українки та Стефаніка. У його доробку важливе місце займають пейзажі й народні мотиви Карпат. Художник є автором альбому, що містить понад 200 репродукцій його робіт.

Іван Остафійчук — митець глибокої культури й духовної сили, чия творчість поєднує мистецтво, філософію та громадянську позицію. Художник розпочинав із гобелену, кераміки та мозаїки, згодом звернувся до графіки — офортів, ліногравюр, літографій. Його роботи поєднують гуцульський фольклор, поезію й музику, перетворюючись на філософські роздуми та особисті інтерпретації. Серед відомих творів — «Аркан», «Трембітарі», «Гуцулка Ксеня», «Перун», «Червона рута». Він ілюстрував поезію Павличка, Драча, Вінграновського.

Олег Чуйко — митець, що поєднує академічну майстерність із сучасним баченням графіки, працюючи понад десять років у галузі живопису, дизайну та декоративного мистецтва. Його роботи вирізняються символізмом, етнічними мотивами й сакральною тематикою, а виставка «Вікно у літо» в

Чикаго представила поєднання графіки та живопису. Графіка й живопис у його творчості взаємодіють, відображаючи емоційні стани та духовні пошуки митця.

Ольга Михайлів — художниця-графік, що працює в техніці ліногравюри та станкової графіки. У її творах поєднуються побутові сцени, міфологічні, історичні й сакральні мотиви. Вона ретельно готує кожен гравюру, приділяючи увагу деталям і майстерно володіючи технікою. Роботи Михайлів вирізняються глибоким змістом.

Ольга Шпук — українська художниця-графік з Івано-Франківщини, що спеціалізується на ліногравюрі та естампі. Вона відкрила цю техніку під час навчання в Інституті мистецтв під впливом Петра Прокопів. Її творчість спрямована на вшанування українських традицій, історії та сакральної символіки. Роботи Шпук мають етнографічне й духовне звучання, поєднують минуле й сучасність, стаючи роздумами про національну ідентичність та пам'ять. Шпук належить до покоління митців, які зберігають традицію й водночас розвивають сучасну графіку як культурний діалог.

Пастель у роботах Богдана Губаля, Марії Корпанюк, Ірини Костюк, Віктора Бабака, Ірини Кравець, Надії Бабій та Романа Бончука, постає як інструмент внутрішнього діалогу, що дозволяє передати емоції, філософські роздуми, ліричні настрої та пластичну структуру.

Богдан Губаль — український художник, дизайнер, педагог і дослідник, один із провідних майстрів пастельної графіки Івано-Франківська. Працює в декоративному мистецтві, інтер'єрному дизайні, акварелі та пастелі. Його твори, що поєднують архітектурну естетику й національну символіку, зберігаються у приватних колекціях та музеях світу. Роботи Губаля вирізняються емоційною глибиною, пластичністю форм і філософським змістом.

Марія Корпанюк — художниця, чия творчість поєднує глибокий зміст і неповторну форму. Її мистецтво — це відверта подорож у власний

внутрішній світ, де реальність переплітається з іншими вимірами, а твори сповнені магнетизму, легкого суму й меланхолії. Основні образи — жіночі постаті, куполи храмів, небесні птахи та фантастичні пейзажі, що існують поза часом і простором. Її роботи — це космічний театр архетипів, звернення до природи, жінки, матері й дитини. Творчість Корпанюк — самобутній світ духовних пошуків, що веде до очищення й єднання з джерелами життя.

Ірина Костюк — українська художниця, живописець та графік. Творчість Ірини Костюк зосереджена переважно на пейзажах, виконаних у техніках пастелі, акварелі та олійного живопису. Її роботи вирізняються ліричністю, увагою до природних мотивів і гармонійним поєднанням кольору та світла. Художниця прагне передати красу довкілля й внутрішній стан людини через образ природи.

Віктор Бабак — івано-франківський художник, який працює в техніці пастелі, створюючи пейзажі, натюрморти та квіткові композиції. Його роботи натхнені природою й морською тематикою, зокрема серія «Мешканці коралових рифів», що виникла із захоплення дайвінгом та снорклінгом. Кожен твір митця — неповторний, адже він вкладає у нього власні емоції та внутрішній стан. Роботи Бабака зберігаються у приватних колекціях України та багатьох країн світу.

Ірина Кравець — прикарпатська художниця, що працює переважно в техніці сухої пастелі. Вона створює натюрморти й пейзажі, натхненні природою та повсякденним життям. Її стиль ліричний і стриманий, з акцентом на емоційність та спокій, а роботи мають медитативний характер. Її твори вирізняються ніжними переходами кольору та глибокою фактурністю. Художниця черпає натхнення з навколишнього середовища, побуту й краси рідного краю.

Надія Бабій — художниця, що працює в техніці пастелі, поєднуючи академічну майстерність із культурологічним баченням. Її твори вирізняються тонкою пластикою, символізмом і духовною глибиною, часто

звертаються до національних орнаментів, етнографічних та сакральних мотивів. Пастель у її руках стає інструментом діалогу з глядачем, здатним передати як тишу, так і внутрішню напругу. Роботи Бабій — це поєднання наукової рефлексії, національної ідентичності та витонченого художнього чуття, що робить її мистецтво сучасним і водночас вічним.

Роман Бончук — український художник і графік, який працює з аквареллю, тушшю, пастеллю та іншими техніками на папері. Він використовує графіку як засіб філософського висловлювання й експерименту, поєднуючи реалізм, символізм та елементи сюрреалізму. Графіка Бончука — це інтелектуальна й емоційна мова, що осмислює історію, культуру та ідентичність, перетворюючи лінію й колір на інструмент діалогу з глядачем.

Офорт і літографія у творчості Володимира Гуменного, Андрія Шабуніна та Тараса Пліща вирізняються глибокою експресією, символізмом і технічною майстерністю. Вони поєднують академічну точність із філософським осмисленням світу, локальної культури та людської природи, демонструючи, що графіка — це не лише ремесло, а форма духовного пошуку.

Володимир Гуменний працював у станковій графіці, книжковій ілюстрації та екслібрисі. Його стиль відзначається символізмом, міфологічними мотивами й експресивною лінією, часто з історичними алюзіями. Він створював графічні композиції для літературних творів і розробляв оригінальні книжкові знаки. Митець глибоко досліджував техніки літографії, офорту та інші способи друку, поєднуючи художній і ремісничий підхід. Для нього графіка була формою мислення, де технологія зливалася з естетикою. Його літографії та офорти вирізняються символічними й міфологічними образами, драматизмом і філософським змістом, що поєднують класичну майстерність із сучасним баченням.

Андрій Шабунін — український художник-графік і живописець, відомий творами, що звертаються до історії, культури та духовності України. Працює у станковій графіці та живописі, його роботи вирізняються символізмом і увагою до шевченкіани та образів козацтва. Митець майстерно поєднує академічну школу з індивідуальним баченням, створюючи портрети, сповнені емоційної глибини. Знаковим прикладом є «Портрет В. Гуменного» (1998), де штрих і композиція передають не лише характер моделі, а й внутрішній світ самого автора. Творчість Шабуніна — це візуальне осмислення української пам'яті й духовного досвіду.

Тарас Пліщ — український художник і графік, член Національної спілки художників України. Працює у живописі, графіці та скульптурі. Його мистецький доробок вирізняється філософським підтекстом, метафізичними та цирковими мотивами. Основні напрями творчості: офорт, суха голка, живопис, скульптура. Стиль: поєднання сюрреалістичної енергетики, символізму та органічної пластики. Тематика: філософські роздуми, метафори життя, альянзи на казкові та міфологічні образи.

Таким чином, графічне мистецтво Галичини та Прикарпаття — це візуальна хроніка української душі, що охоплює біль, красу, боротьбу і мрію. Воно є важливою складовою національної культурної ідентичності, простором для експерименту, пам'яті та оновлення, який продовжує жити й розвиватися в сучасному мистецькому контексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антон Манастирський : виставка, 2018 рік .*Тернопільський обласний художній музей*. URL: <https://artmuseum.te.ua/60> (дата звернення: 7.05.2025).
2. Бабак В. Офіційний сайт художника Віктора Бабака. URL: <https://babakart.com.ua/about> (дата звернення: 8.11.2025).
3. Бабій Надія Петрівна. *Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника*. URL: <https://kditm.pnu.edu.ua/nadiia-petrivna-babij/> (дата звернення: 27.10.2025).
4. Баран Є. М. Костюк Ірина Юріївна. *Енциклопедія Сучасної України*. URL: <https://esu.com.ua/article-6136> (дата звернення: 6.11.2025).
5. Батіг М. Стежка до краси із ... Смерклова. *Злагода*. 2002. 9 листопада. С.5
6. Біль М. Життя та творчість Івана Кейвана. *Народознавчі зошити*. 2014. №6 (120). С. 1562-1567 URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2014-6/47.pdf> (дата звернення: 4.11.2025).
7. Бобрис І. Графіка Петра Прокопів: родом з с. Камінна Надвірнянського району. *Джерела*. 2006. №3,4. С.88-93
8. Бончук Роман *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/aubbnr> (дата звернення: 6.10.2025).
9. Бончук Роман *Jose Art Gallery*. URL: <https://joseartgallery.com/uk/artists/roman-bonchuk/artworks> (дата звернення: 6.10.2025).
10. Варення Микола Романович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/gzrakf> (дата звернення: 10.06.2025).
11. Варення Микола Романович. *Соцреалізм в Україні : електронна галерея*. URL: <https://socrealizm.com.ua/gallery/artist/varennia-nr-1917> (дата звернення: 10.06.2025).
12. Виставка творів Опанаса Заливахи до 100-річчя від дня народження митця // *Музей мистецтв Прикарпаття*. Івано-Франківськ, 2025. URL: <https://surl.lt/zhtugs> (дата звернення: 10.06.2025).

13. Водницька Г., Марійчин Г. В Івано-Франківську відкрили виставку графічних робіт Ольги Михайлів. *Суспільне Івано-Франківськ*. 20 червня 2023. URL: <https://surl.li/fcvxsg> (дата звернення: 4.11.2025).
14. Волинська О. Внесок у розвиток художньої освіти митців Галичини. *Педагогічний альманах*. 2021. Вип. 47. С. 57–66. URL: <https://journal.kdpu.edu.ua/ped/article/download/5743/5260> (дата звернення: 7.05.2025).
15. Волинська О. С. Художньо-проектна культура Галичини в іменах: Осип Роман Сорохтей. Традиції та інновації у мистецькій освіті : збірник наукових праць. Київ : *Український державний університет імені Михайла Драгоманова*, 2024. С. 24–28. URL: <https://surl.li/sxtgfk> (дата звернення: 7.05.2025).
16. Всі обличчя мистецької акції «Україна: від війни до миру». Андрій Шабунін, графік та живописець. *Ukraine Reconstruction Fund*. 2024. URL: <https://surl.lt/hfxhas> (дата звернення: 27.10.2025).
17. Гнатюк М. Вернісаж Петра Прокопіва. *Образотворче мистецтво*. 2007. №3. С.94
18. Гнатюк Остап Романович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/dzqdtr> (дата звернення: 10.06.2025).
19. Грабовецький М. У франківський Бастіон навідалися мешканці коралових рифів. *Versii*. 13 листопада 2016. URL: <https://versii.if.ua/novunu/u-frankivskiy-bastion-navidalis-meshkantsi-koralovih-rifiv/>
20. Гриценко Г., Аронець М. Графіка. Геннадій Гриценко. *Художній альбом*. К.: Лілея-НВ, 2020. 96 с.
21. Губаль Богдан Іванович. *ЛОГОС України*. URL: <https://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=piued5&id=2398> (дата звернення: 4.10.2025).

22. Губаль Богдан Іванович. *Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника*. URL: <https://kditm.pnu.edu.ua/hubal-bohdan-ivanovych-2/> (дата звернення: 4.10.2025).
23. Губаль Богдан. *Volart*. URL: https://volart.com.ua/ukr12/bohdan_hubal/ (дата звернення: 4.10.2025).
24. Гуменний Володимир Лук'янович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/dnaggb> (дата звернення: 10.06.2025).
25. Гутник Л. М. Деркач Ігор Миколайович. *Енциклопедія сучасної України*. 2007. URL: <https://esu.com.ua/article-26239> (дата звернення: 10.06.2025).
26. Деркач Ігор *Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка*. URL: <https://lib.if.ua/franko/1282047035.html> (дата звернення: 10.06.2025).
27. Заливаха Опанас Іванович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/veclra> (дата звернення: 10.06.2025).
28. Заливаха Опанас. *Gallery of Stars*. URL: <https://gs-art.com/artists/5924/> (дата звернення: 10.06.2025).
29. Звіжинський А. Володимир Гуменний – живопис, графіка, міфологія. *Art Ukraine*. 26 березня 2014. URL: <https://artukraine.com.ua/a/volodimir-gumenniy--zhivopis-grafika-mifologiya-> (дата звернення: 10.06.2025).
30. Зустріч з художником Богданом Губалем «Художнє мислення Богдана Губаля». *Culture.if.ua*. 2022. URL: <http://culture.if.ua/post/zustrich-z-khudozhnikom-bogdanom-gubalem-khudozhne-mislennia-bogdana-gubalia> (дата звернення: 4.10.2025).
31. Іван Остафійчук: картини художника. *Аукціонний Дім Goldens*. URL: <https://gs-art.com/artists/8293/> (дата звернення: 10.11.2025).
32. Іванчук М. Євген Сагайдачний — патріот, графік, визначна мистецька особистість. *Мистецька освіта Косівщини*. 2014. URL: <https://surl.li/ygwesct> (дата звернення: 10.06.2025).

33. Козловська Є. А. Козацька тематика у творчості Антона Монастирського у контексті художнього життя України. *Наукові записки НаУКМА*. 2010. Т. 101 : Теорія та історія культури. - С. 60-65. URL: <https://surl.lu/lrsowe> (дата звернення: 7.05.2025).
34. Коровай Олександр Олександрович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/issdhh> (дата звернення: 10.06.2025).
35. Кость Л. Олена Кульчицька та її творчість міжвоєнної доби (графіка). *Фотографії Старого Львова*. 16.09.2022. URL: <https://photo-lviv.in.ua/olena-kulchytska-ta-ii-tvorchist-mizhvoiennoi-doby-hrafika/> (дата звернення: 7.05.2025).
36. Кузенко П. Олекса Новаківський – організатор мистецької освіти в Галичині початку ХХ ст. *Матеріали наукової конференції*. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2016. URL: <https://conference.pu.if.ua/forum/files/25022016/1/Kyzenko%20Petro.pdf> (дата звернення: 7.05.2025).
37. Кульчицька Олена Львівна. Графіка "Церква". *Violity*. 06.03.2024. URL: <https://violity.com/ua/115900650-olena-lvivna-kulchicka-grafika-cerkva> (дата звернення: 7.05.2025).
38. Лазоришин І. Інтелігентність творчості художниці Марії Корпанюк: В Івано-Франківську відкрито ювілейну виставку пастелі і кераміки: *Галичина*. 2018. 10 липня (№60).-с.8
39. Левицька О. *Джерело* Національний заповідник «Давній Галич». Галич, 2019. URL: <https://galych.com.ua/istoriia-halycha/postati/istorychni/item/1524-anton-monastyrsk> (дата звернення: 7.05.2025).
40. Лобода Іван Іванович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.lu/aparphx> (дата звернення: 10.06.2025).
41. Лоїк Л. Книжкова графіка Львова кінця ХІХ — ХХ століття. *Львівська національна академія мистецтв*. Харків 2013. Вип. 1. С. 38-41 URL: <https://tihae.org.ua/pdf/t2013-01-06-loyik.pdf> (дата звернення: 7.05.2025).

42. Лукань В. Творчість, як доля. Образотвори М. Корпанюк. *Галичина*. 2005. URL: <https://lib-repo.pnu.edu.ua/handle/123456789/7591> (дата звернення: 4.11.2025).
43. Максимлюк І. В. Мистецтво графіки Івано-Франківщини ХХ – початку ХХІ століття: культурологічний аспект. Київ : *Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв*, 2021. URL: <https://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/2434> (дата звернення: 7.05.2025).
44. Максимлюк І. Екслібриси Івана Пантелюка з колекції краєзнавця Ярослава Овчаренка. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 67. URL: <https://surl.li/jujlmt> (дата звернення: 10.11.2025).
45. Максимлюк І. Педагогічна діяльність художника-графіка Петра Прокопівца (Івано-Франківськ). *Актуальні проблеми мистецької педагогіки*. 2017. Вип. 6. URL: https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/7369/1/Maksymluk_I._armp_2017_6.pdf (дата звернення: 4.10.2025).
46. Максимлюк І. Проблема традиції у творчості художників-графіків Івано-Франківщини. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2018. Вип. 36. С. 268–282. URL: <https://surl.lt/jrkqqw> (дата звернення: 7.05.2025).
47. Манастирський Антін Іванович . *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/nfjdio> (дата звернення: 7.05.2025).
48. Март Ю. В Івано-Франківську художник Богдан Губаль презентував живописні роботи у техніці пастель. *RAI*. 22 жовтня 2021. URL: <https://surl.li/rdoscn> (дата звернення: 6.10.2025).
49. Матковська І. Олекса Новаківський: Невідомі сторінки навчання і життя зархівних матеріалів Краківської академії мистецтв. *Науковий журнал Художня культура*. Актуальні проблеми, 19(1), 153–167. URL: <http://hudkult.mari.kyiv.ua/article/view/283145?citationMarker=43dcd9a7-70db-4a1f-b0ae-981daa162054> (дата звернення: 7.05.2025).

50. Мельник І. Роль українського народного орнаменту в графіці модерну: теоретичний і прикладний аспекти. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2019. Вип. 41. С. 11-18. URL: <https://visnyk.lnam.edu.ua/system/files/201941/visnyk-lnam-no-41-2019-ivan-melnyk-11-18.pdf> (дата звернення: 7.05.2025).
51. Melnyk O. Мистецький універсалізм Олега Чуйка. *UaModna*. 26 червня 2013. URL: <https://uamodna.com/interview/artistic-universalism-from-oleg-chuiko/> (дата звернення: 28.10.2025).
52. Михалевич В. Сатирична графіка художників Пресової квартири УСС. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих учених*. 2019. Т. 3, № 34. С. 39–43. URL: <https://surl.li/iebхmo> (дата звернення: 7.05.2025).
53. Михальчук В. В. Мотив війни в графічному доробку Олени Кульчицької. *ART-платФОРМА*. 2022. Вип. 2(6). С. 168-200 URL: <http://art-platforma.kmaesm.edu.ua/index.php/art1/article/view/117/101> (дата звернення: 7.05.2025).
54. Мончук О. Майстриня пастелі. *Галичина*. 2018. 24 квіт.(№35-36). С.12
55. Нестеренко П. В. Вагомий внесок жінок до української екслібрисної спадщини. *ART-платФОРМА*. 2022. Вип. 2(8). С. 220-244 URL: <http://art-platforma.kmaesm.edu.ua/index.php/art1/article/view/160/136> (дата звернення: 7.05.2025).
56. Осадца М. З. Міський краєвид у творчому доробку художників Івано-Франківщини початку ХХ століття: традиційність та ідентичність. *Матеріали науково-практичної конференції (22–23 травня 2015 р.)*. С. 144–149. URL: <https://surl.li/dmtvip> (дата звернення: 7.05.2025).
57. Остафійчук Іван Васильович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/rnbcmt> (дата звернення: 10.11.2025).
58. Павлюк Микола *Volart*. URL: <https://volart.com.ua/art/pavljk/> (дата звернення: 10.06.2025).

59. Пантелюк І. Будуть вареники : графіка, 1939 р. *Старі фото Брустурів*. URL: <https://foto.kosiv.org.ua/displayimage.php?pos=-9357> (дата звернення: 10.06.2025).
60. Пантелюк Іван Григорович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.lu/kntugp> (дата звернення: 10.06.2025).
61. Петро Прокопів : каталог / упоряд. П. Прокопів. Івано-Франківськ : *Нова Зоря*, 2007. 48 с.
62. Полівчак Р., Василик О. Графіку Геннадія Гриценка, присвячену жінкам, експонують у Музеї мистецтв Прикарпаття. *Суспільне Івано-Франківськ*. 8 жовтня 2020. URL: <https://surl.li/bikyqf> (дата звернення: 10.06.2025).
63. Пстрак Ярослав. *Lviv Online*. URL: <https://art.lviv-online.com/yaroslav-pstrak/> (дата звернення: 7.05.2025).
64. Сагайдачний Євген Якович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/qxwzgy> (дата звернення: 10.06.2025).
65. Сверстюк Є. Свято неба й землі. *Народознавчі зошити*. 2005. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=18685> (дата звернення: 10.11.2025).
66. Семелюк Я. Митець Іван Кейван [худож.-графік]. *Снятинська вежа*. 2020. 10 верес.(№37). с.8; 17 верес. (№38). с.7.
67. Семелюк Я. Чарівність зустрічі з прекрасним. *Вільний голос*. 2022. 28 лип. (№27). с.4
68. Семенюк В. Інспірації фольклорних мотивів у графічній творчості Ярослави Музики та Олени Кульчицької. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2011. Вип. 22. С. 208 URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/22/18.pdf (дата звернення: 7.05.2025).
69. Сіренко С. Виставка контраверсійних десяти: екскурсія Мирослава Яремака виставкою «10 художників. Франківська збірка». *Postimpreza*. 4

- листопада 2024. URL: <https://postimpreza.org/talsk/vystavka-kontraversiinykh-desiaty> (дата звернення: 27.10.2025).
70. Сорохтей Осип Йосафатович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/rvlegt> (дата звернення: 7.05.2025).
71. Стражник Л. Перші десять: як митці відобразили життя з початку Незалежності. *PIK*. 26 жовтня 2024. URL: <https://surl.li/bczwat> (дата звернення: 27.10.2025).
72. Талабірчук О. Ю. Тенденції розвитку тематичної картини як аспект українського сучасного мистецтва. *Modern technologies among us in the environment : збірник наукових праць*. Ужгород : УжНУ, 2023. С. 49–54. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/66849/1/MODERN-TECHNOLOGIES-AMONG-US-IN-THE-ENVIRONMENT.pdf> (дата звернення: 7.05.2025).
73. Творчий портрет Григорій Михнюк. Івано-Франківська міська централізована бібліотечна система : *Facebook*. 2023. URL: <https://www.facebook.com/biblio.if/posts/795150035983999/> (дата звернення: 10.06.2025).
74. Творчий портрет «Григорій Михнюк – художник, педагог, поет». *Івано-Франківська міська централізована бібліотечна система*. 28 березня 2024. URL: <https://surl.lu/ymethi> (дата звернення: 10.06.2025).
75. Требуня В. Розмова з Тарасом Пліщем: «Світ не розділяється на добро та зло, колом є лінія без початку і кінця, і вона жива». *Галицький кореспондент*. 2017. URL: <https://surl.li/hljiod> (дата звернення: 27.10.2025).
76. Труш Іван *Lviv Online*. URL: <https://art.lviv-online.com/ivan-trush/> (дата звернення: 7.05.2025).
77. У Музеї мистецтв Прикарпаття відкрили виставку графіки художниці Ольги Михайлів. *Інформатор*. 20 червня 2023. URL: <https://surl.lu/dzqzxd> (дата звернення: 4.11.2025).

78. У Франківську відкрилась виставка ліногравюр. *KURS*. 2015. URL: https://kurs.if.ua/news/u_frankivsku_vidkrylas_vystavka_kartyn_z_linoleumu_foto_27103.html (дата звернення: 6.10.2025).
79. Фіголь Михайло Павлович. *Вікіпедія*. URL: <https://surl.li/xjjghi> (дата звернення: 10.06.2025).
80. Фіголь Михайло *UArtLib* : *Українська арт-бібліотека*. URL: <https://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/figol-myhajlo/> (дата звернення: 10.06.2025).
81. Художники Івано-Франківщини: Малярство, графіка, скульптура, декорат.-ужиткове мистецтво, архітектура : альбом / авт.-упоряд. Б. Губаль. 2002, 95 ст
82. Чмелик І. Графіка з елегантним настроєм. Краса рідної землі у графічних творах Степана Каспрука. *Postimpreza*. 13 березня 2024. URL: <https://postimpreza.org/texts/hrafika-z-elehiinym-nastroiem> (дата звернення: 10.06.2025).
83. Чуйко Олег Дмитрович. *Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника*. URL: <https://kditm.pnu.edu.ua/oleh-dmytrovych-chujko/> (дата звернення: 28.10.2025).
84. Чуйко Олег Дмитрович. *ХОХМ*. URL: <https://хохм.art/artist/chujko-oleh-dmytrovych/> (дата звернення: 28.10.2025).
85. Ясинська Н. Натхнення – в обличчях. В Івано-Франківську з нагоди 60-річчя прикарпатського митця Андрія Шабуніна відкрилася його персональна виставка. *Газета «День»*. 2019. №144. URL: <https://day.kyiv.ua/article/taum-aut/natkhnennya-v-oblychchuyakh> (дата звернення: 27.10.2025).

ДОДАТКИ

Рис. 2.1.1. Кульчицька О. «Церква». Ліногравюра

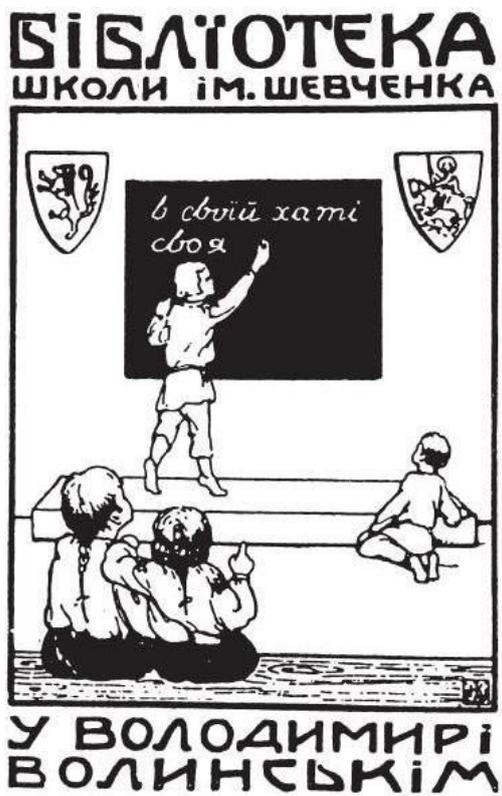

Рис. 2.1.2. Кульчицька О. «В своїй хаті своя правда, і сила і воля». 1917 р.

Рис. 2.1.3. Новаківський О. «Автопортрет з музою земною і небесною». 1916 р.

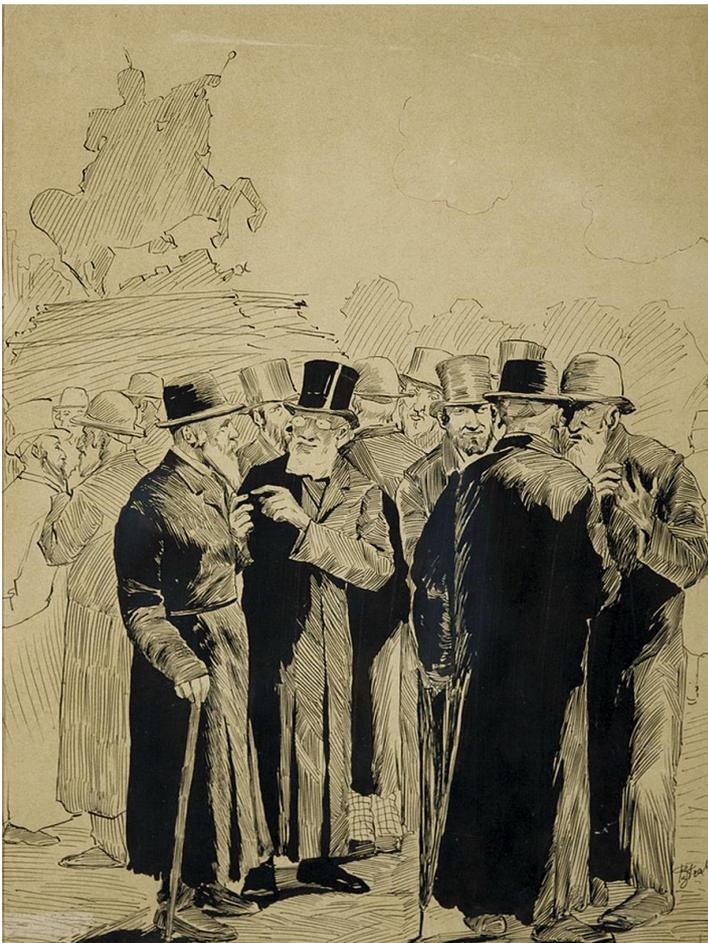

Рис. 2.1.4. Пестрак Я. «Єврейська біржа Львів». Папір, туш

Рис. 2.1.5. Сорохтей О. «Гротескный портрет скрипаля Корина». 1924 р.

Рис. 2.1.6. Сорохтей О. «Допомагають нести хрест». Чорний папір, пастель. 1930 р.

Рис. 2.1.7. Манастирський А. «Мати з дитиною». Графіка, поч. XX ст.

Рис. 2.2.8. Пантелюк І. «Екслібрис Ф. Когути». Ксилографія. 1938 р.

Рис. 2.2.9. Пантелюк І. Екслібрис «Із книг Р. Фабрики». Ксилографія. 1973 р.

Рис. 2.2.10. Варення М. «Нафтовик». Ліногравюра. 1967 р.

Рис. 2.2.11. Заливаха О. «Чи буде суд. Чи буде кара». Ліногравюра. 1964 р.

Рис. 2.2.12. Фіголь М. «Князь Ярослав Осмомисл». Папір, змішана техніка. 1987 р.

Рис. 2.2.13. Фіголь М. «Князь Роман Мстиславович». Папір, змішана техніка. 1987 р.

Рис. 2.2.14. Коровай О. "Цвіт папороті". Пастель. 2012 р.

Рис. 2.2.15. Гнатюк О. «Олекса Довбуш». Ліногравюра. 1961 р.

Рис. 2.2.16. Каспрук С. «Мій край». Ліногравюра. 1970 р.

Рис. 2.2.17. Каспрук С. «Старий гуцул». Ліногравюра. 1975 р.

Рис. 2.2.18. Деркач І. «І. Франко в Карпатах». Папір, туш

Рис. 2.2.19. Павлюк М. «Скит Манявський XVIII ст.». Лінорит. 1978 р.

Рис. 3.1.20. Прокопів П. «Михайло Фіголь». Ліногравюра. 2021 р.

Рис. 3.1.21. Прокопів П. «Ex Libris Frank Dousselaere». Ліногравюра. 1997 р.

Рис. 3.1.22. Прокопів П. «Св. Миколай». Ліногравюра. 2010 р.

Рис. 3.1.23. Прокопів П. «Казкова мелодія - II». Ліногравюра. 2025 р.

Рис. 3.1.24. Оленюк Я. Ілюстрація до новели В. Стефаника «Камінний хрест». Ліногравюра. 1960–70-ті рр.

Рис. 3.1.25. Оленюк Я. «Т. Шевченко». Ліногравюра. 1991 р.

Рис. 3.1.26. Остафійчук І. «Декрет про землю» Ліногравюра. 1969 р.

Рис. 3.1.27. Остафійчук І. «Аркан» Ліногравюра. 1965 р.

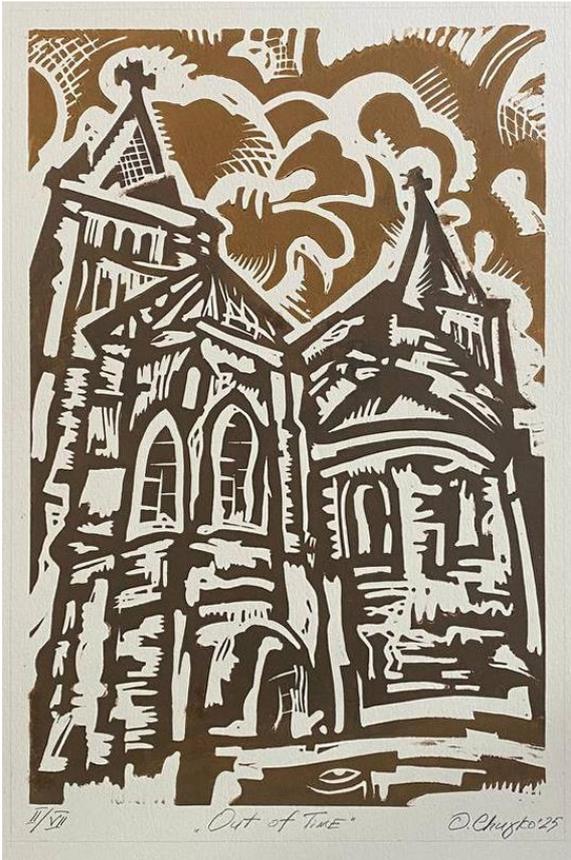

Рис. 3.1.28. Чуйко О. «Поза часом». Ліногравюра. 2025 р.

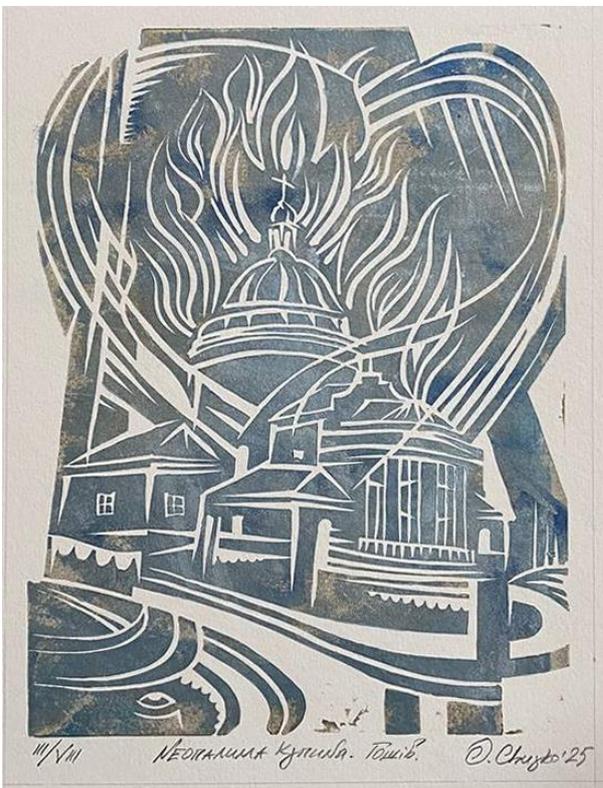

Рис. 3.1.29. Чуйко О. «Неопалима Купина. Гошів». Ліногравюра. 2025 р.

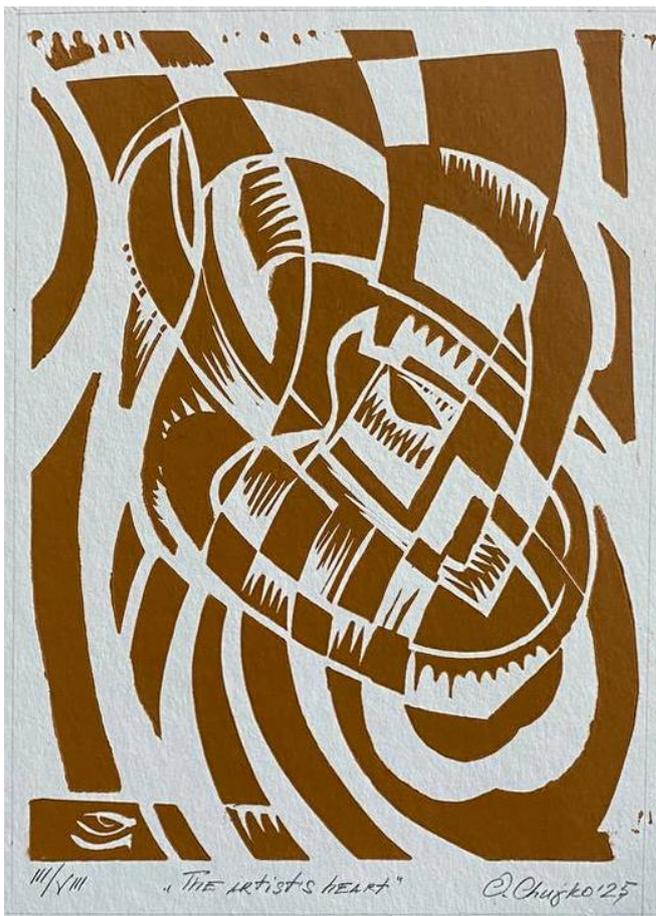

Рис. 3.1.30. Чуйко О. «Серце художника». Ліногравюра. 2025 р.

Рис. 3.1.31. Михайлів О. «Остробрамська Богородиця». Ліногравюра, 2019 р.

Рис. 3.1.32. Михайлів О. «Духовні скарби Галича». Ліногравюра, 2018 р.

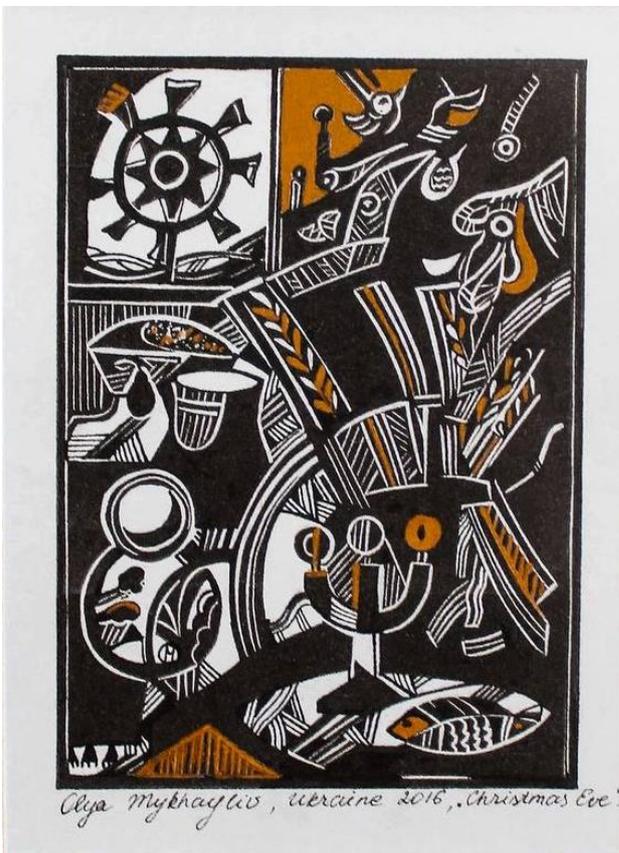

Рис. 3.1.33. Михайлів О. «Святвечір». Ліногравюра, 2016 р.

Рис. 3.1.34. Шпук О. «Мить». Лінорит. 2025 р.

Рис. 3.2.35. Губаль Б. «Сни летят». Папір, воскова пастель, акрил. 2025 р.

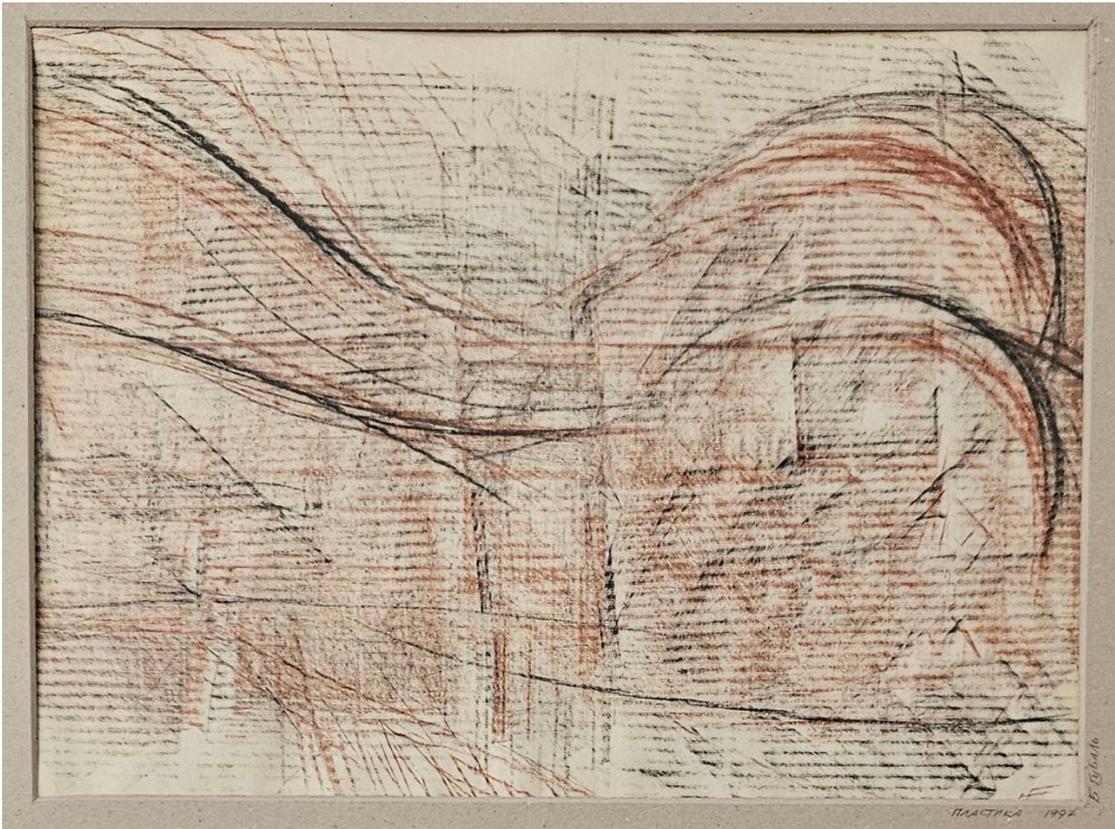

Рис. 3.2.36. Губаль Б. «Пластика». Папір, воскова пастель, сангіна. 2025 р.

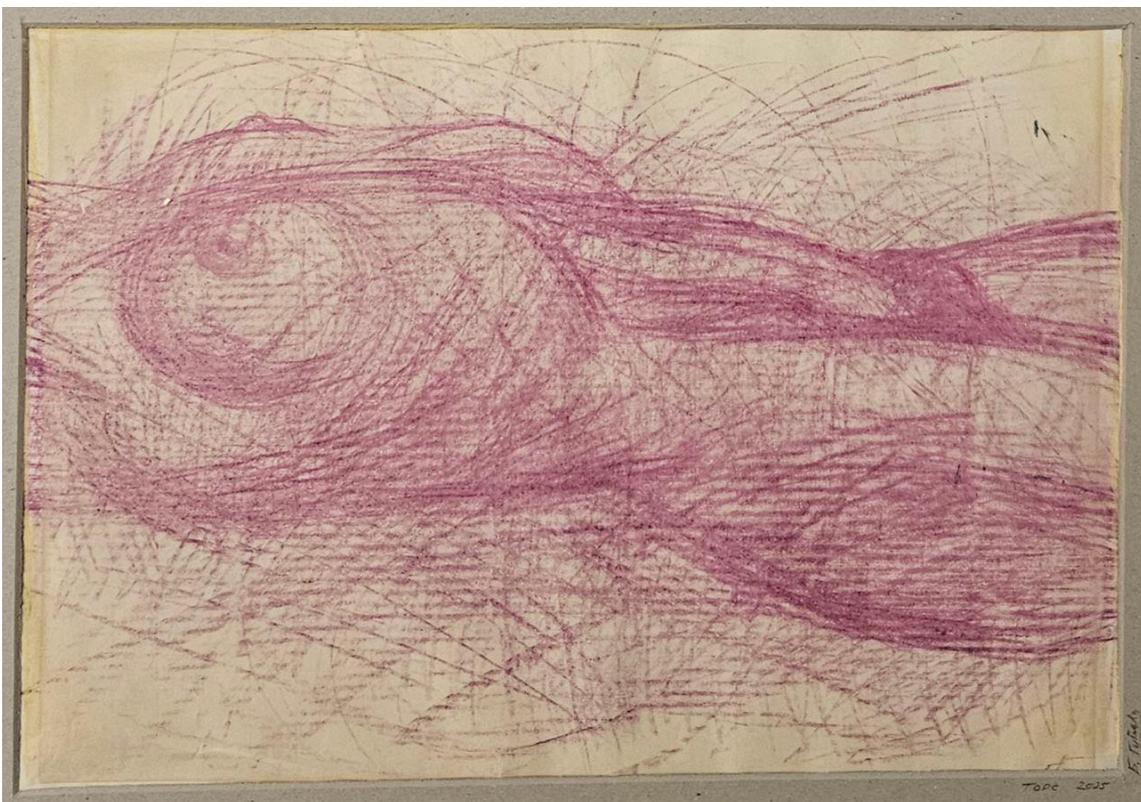

Рис. 3.2.37. Губаль Б. «Торс». Папір, воскова пастель. 2025 р.

Рис. 3.2.38. Губаль Б. «Мені приснився сон». Пастель. 2018 р.

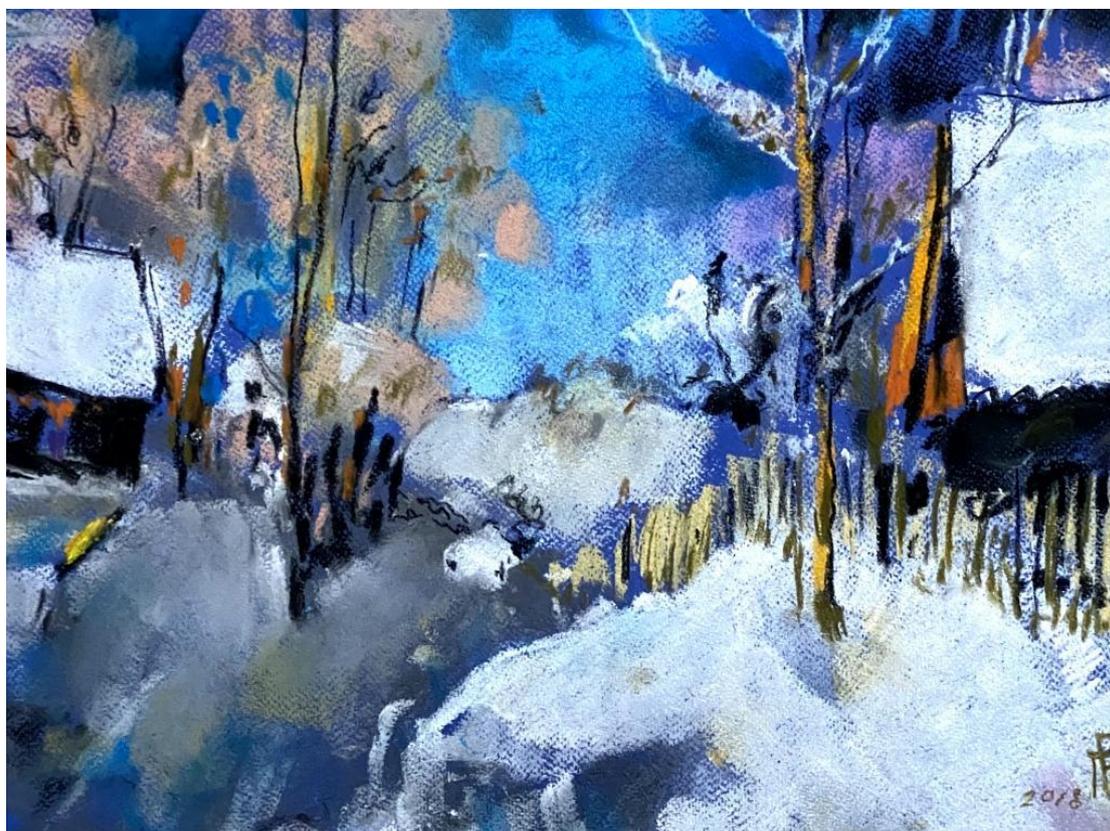

Рис. 3.2.39. Губаль Б. «Морозний день». Пастель. 2018 р.

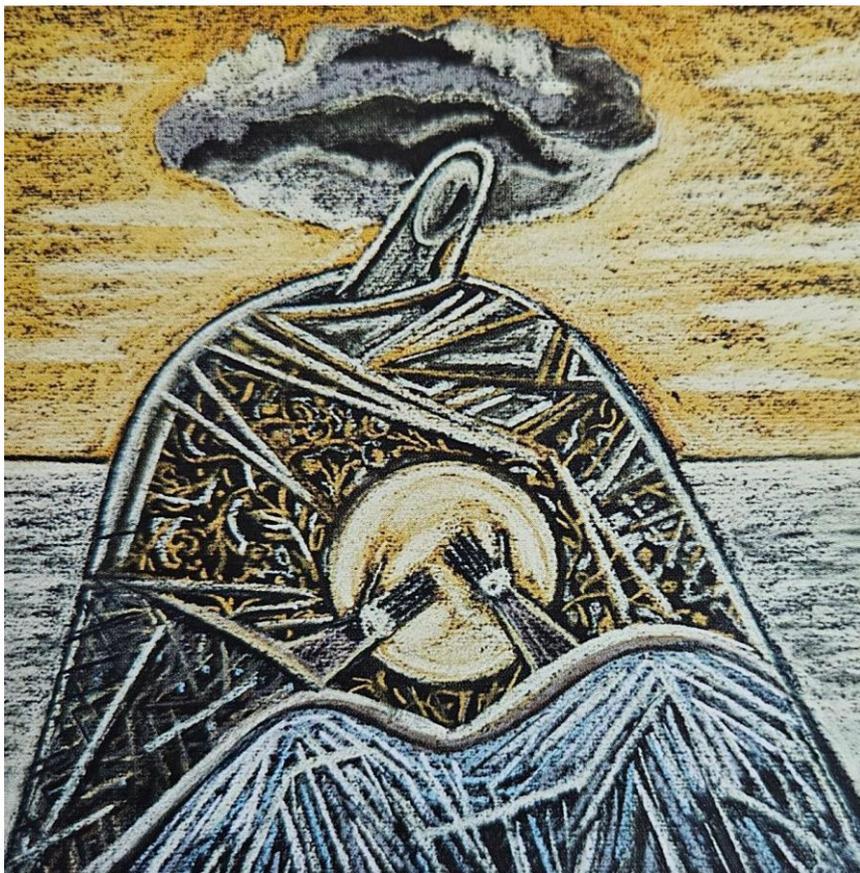

Рис. 3.2.40. Корпанюк М. «Той, що тримає сонце». Папір, пастель

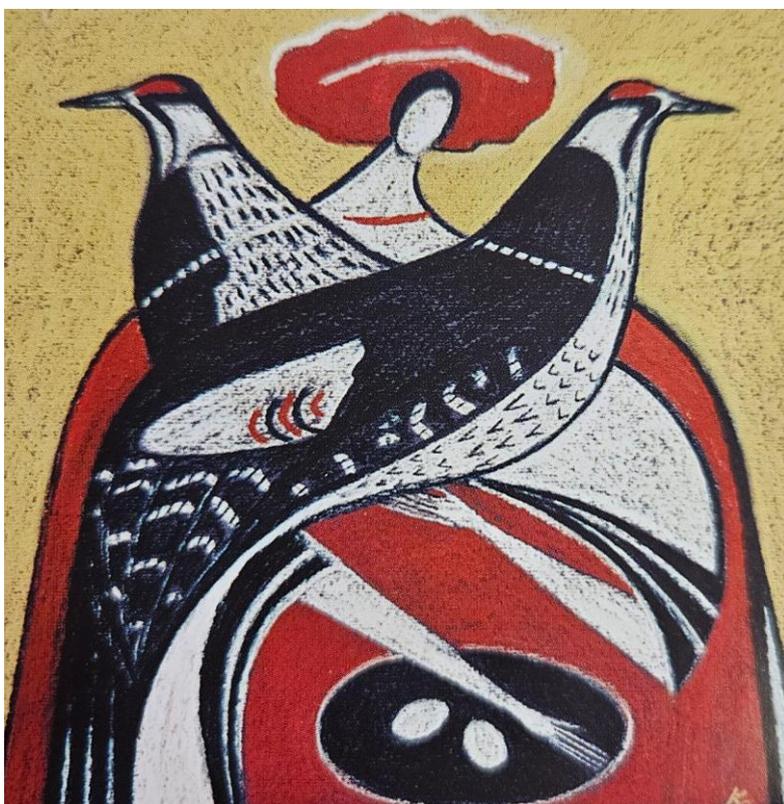

Рис. 3.2.41. Корпанюк М. «Жінка і птиці». Папір, пастель

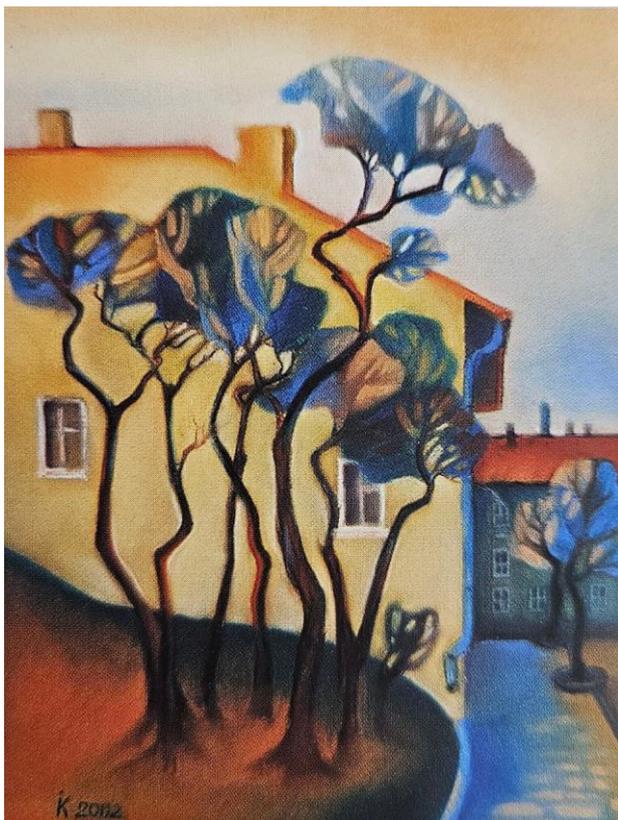

Рис. 3.2.42. Костюк І. «Затаєний спокій» із циклу «Станіславські пастелі». Папір, пастель. 2002 р.

Рис. 3.2.43. Костюк І. «Незвичний менует» із циклу «Станіславські пастелі». Папір, пастель. 2002 р.

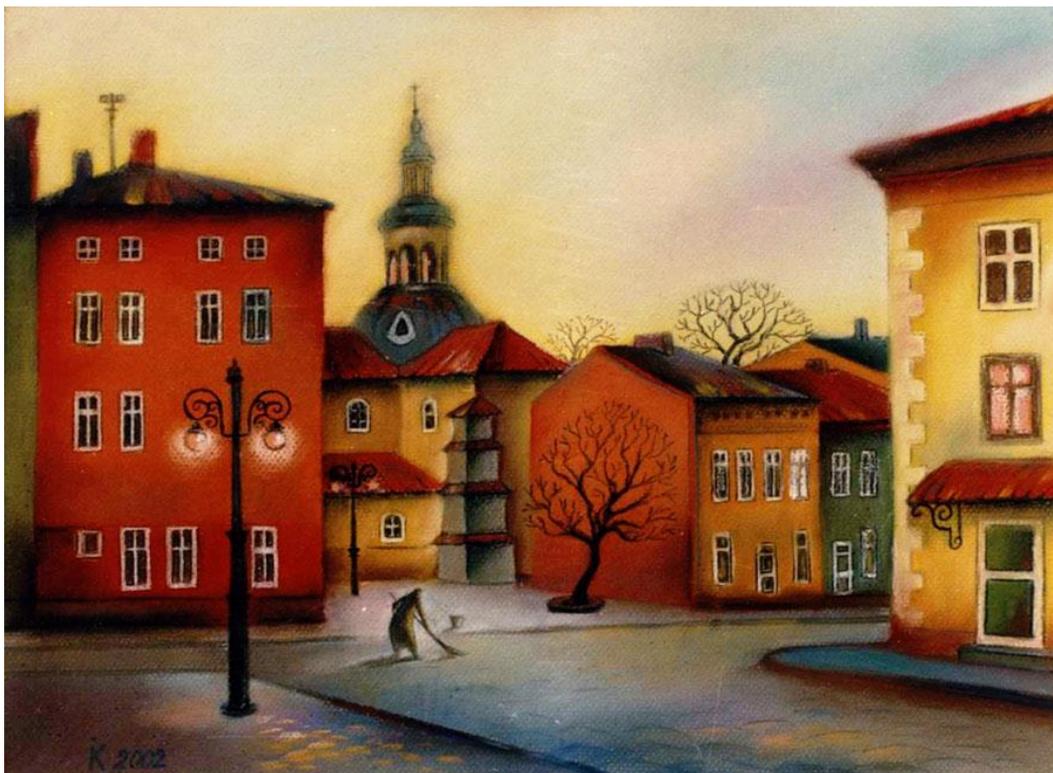

Рис. 3.2.44. Костюк І. «Спокій старих фасадів» із циклу «Станіславські пастелі». Папір, пастель. 2002 р.

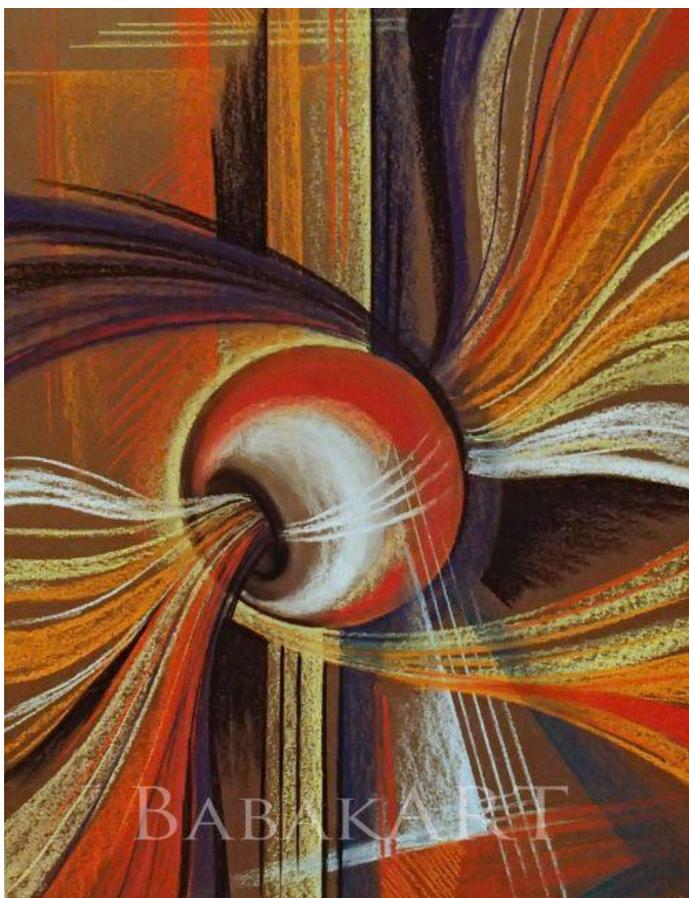

Рис. 3.2.45. Бабак В. «Композиція - 4». Тонований папір, суха пастель. 2017 р.

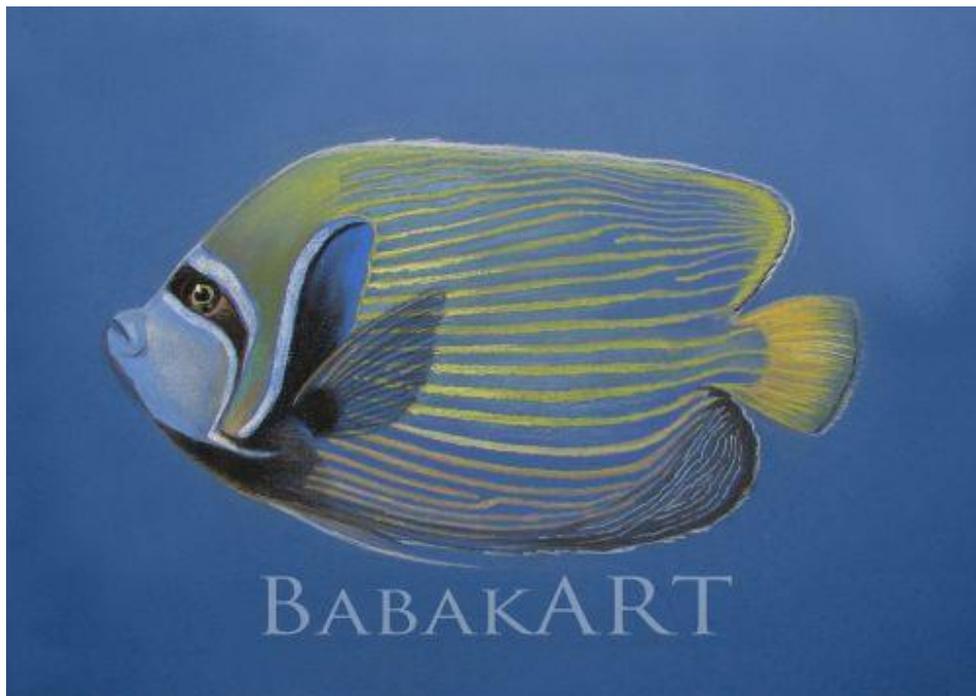

Рис. 3.2.46. Бабак В. «Імператорська риба-ангел». Тонований папір, суха пастель. 2016 р.

Рис. 3.2.47. Бабак В. «Гортензії». Тонований папір, суха пастель. 2024 р.

Рис. 3.2.48. Бабак В. «Іпомея». Тонований папір, суха пастель. 2024 р.

Рис. 3.2.49. Кравець І. «Осінній ранок». Пастель. 2020 р.

Рис. 3.2.50. Кравець І. «Тиша». Папір, пастель. 2025 р.

Рис. 3.2.51. Кравець І. «Вечоріє». Пастель. 2021 р.

Рис. 3.2.52. Кравець І. «Літо». Папір, пастель. 2025 р.

Рис. 3.2.53. Бабій Н. Пастель. 2017 р.

Рис. 3.2.54. Бончук Р. «Таврійські краєвиди». Туш, перо. 2012 р.

Рис. 3.2.55. Бончук Р. «Букет». Оригінальна графіка. 2025 р.

Рис. 3.2.56. Бончук Р. «Будинок, який побудував Джек». Оригінальна графіка. 2025 р.

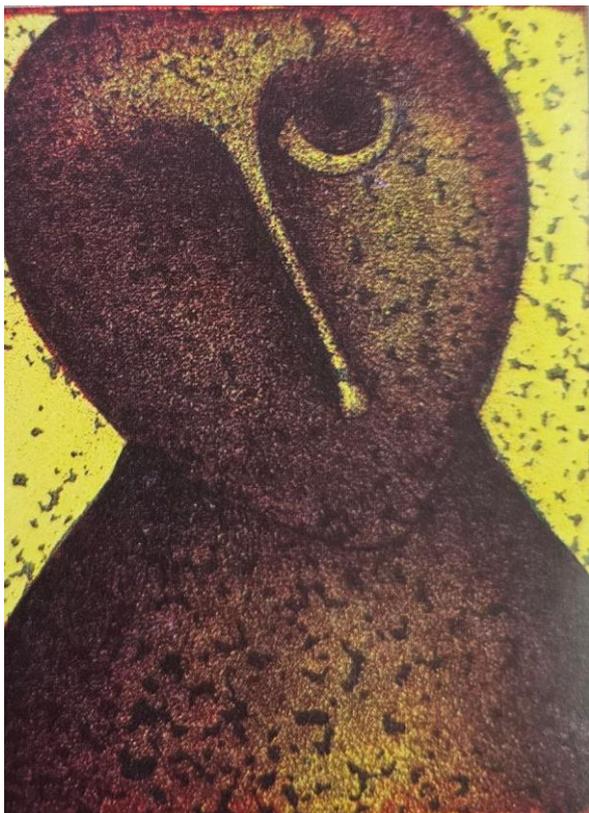

Рис. 3.3.57. Гуменний В. «Одинока людина». Літографія

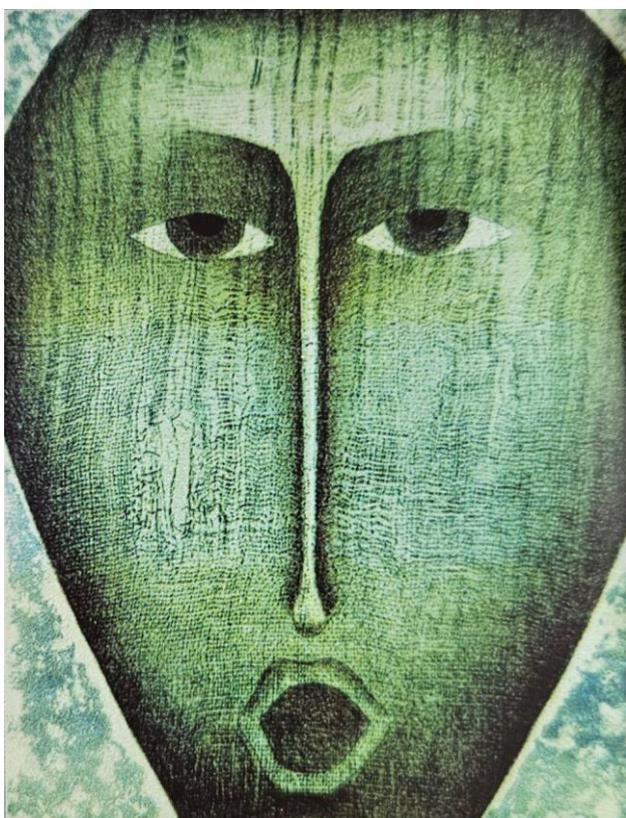

Рис. 3.3.58. Гуменний В. «Той що кричить». Автолитографія

Рис. 3.3.59. Шабунін А. «Портрет В. Гуменного». Офорт, суха голка, 1996 р.

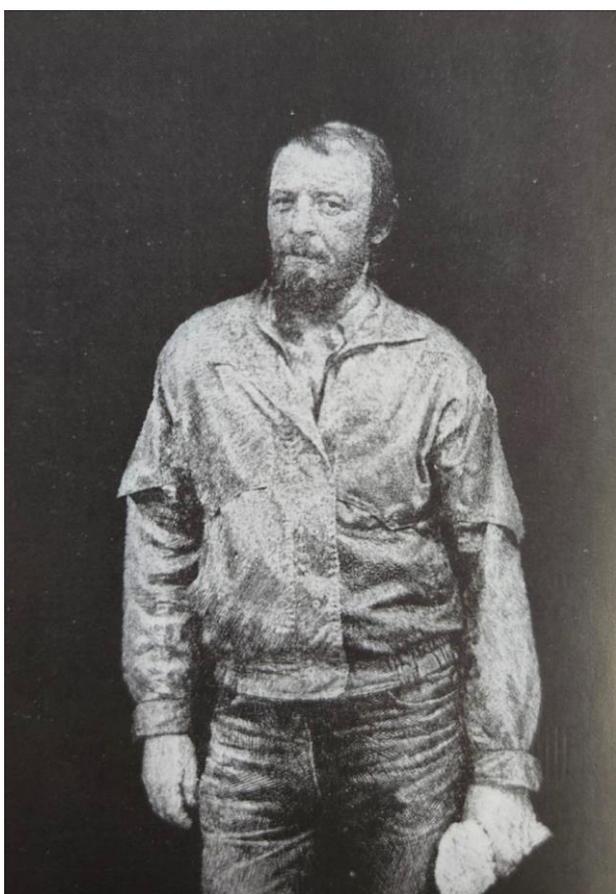

Рис. 3.3.60. Шабунін А. «Портрет В. Чернявського». Офорт, суха голка, 1997 р.

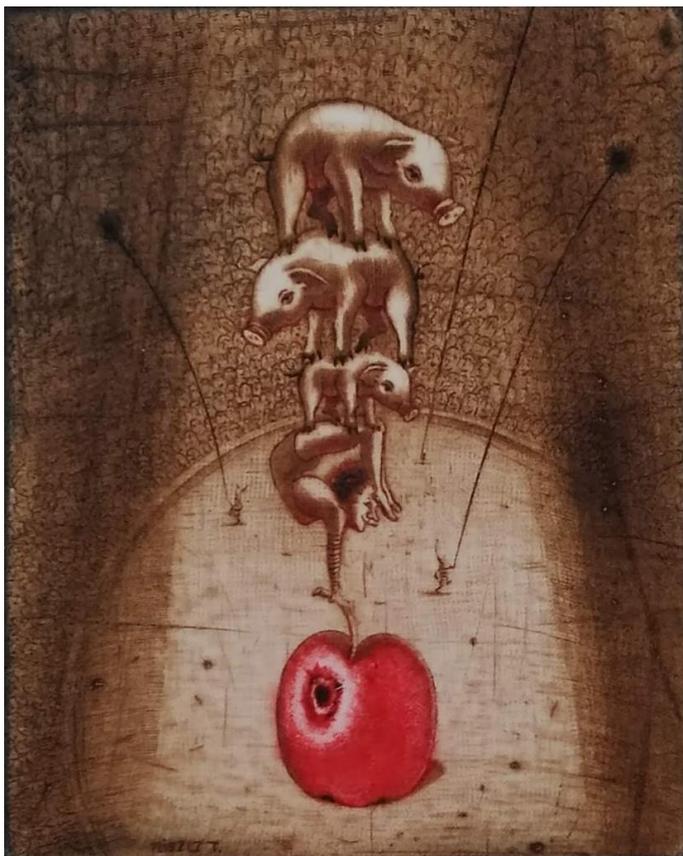

Рис. 3.3.61. Пліщ Т. «Focus-rosus». Офорт, суха голка. 2021 р.

Рис. 3.3.62. Пліщ Т. «Venice Carnival series». Офорт, суха голка. 2020 р.

Рис. 3.3.63. Пліщ Т. «Circus happy sheeps». Офорт, суха голка. 2020 р.

Рис. 3.3.64. Пліщ Т. «Venice Carnival series». Офорт, суха голка. 2020 р.